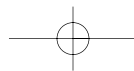
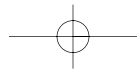
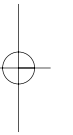
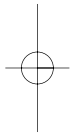
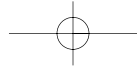
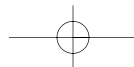

T25

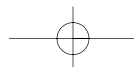

Innehåll

Omstart	5
Samtal om tanke ­ medjan	8
Programområden	10, 16, 40
Så vann	
Timbro globaliseringsde ­ batten	24
Heckscher	36
Resultat	44

- ◀ Vernon Smith talar om behovet av långsiktig opinionsbildning för liberalismens idéer, strax innan han mottar Riksbankens pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne år 2002.
- ◀ Milton och Rose Friedman håller Timbroföreläsning december 2001.

»Timbro is a bright liberal light in Socialist Sweden. Its promotion of free markets in a free society resonates throughout Europe. Keep it up.«

MILTON FRIEDMAN

- ▼ Ed Crane, chef för amerikanska Cato Institute, en av världens största och mest spännande tankesmedjor, inspirerade Mattias Bengtsson och Timbros vänner i december 2002.

- ▼ En av vår tids mest nydanande tänkare, Virginia Postrel på besök i maj 1999, när Timbro publicerade hennes dynamiska manifest Framtiden och dess fiender.

Vi sätter punkt – och startar om

Timbro grundades 1978. Timbro skulle vara en frihetens fyr som spred upplysning i ett idémåssigt mörker, och en vågbrytare mot de anstormande vänstervågorna. Det var ett Sverige med statlig monopol-tv, enhetsskola utan valfrihet, statsunderstödda avvecklingsbranscher, pomperipossaskatter på över hundra procent och en socialdemokrati som ville avveckla den fria företag-samheten.

I ett kvarts sekel har Timbro motarbetat den kollektiv-istiska offensiven. Det har lyckats över förväntan. Sverige har normaliserats. Idéer som alla andra ansåg var otänkbara 1978 har förverkligats. Monopol har brutits upp och marginalskatter har sänkts. Vi har fått skolpeng och pensionsreform och Sverige är med i den europeiska gemenskapen. Löntagarfonder betraktas numera inte bara av finansministern som ett jävla skit.

Men det räcker inte att vara ett normalt västeuropeiskt land när samtliga dessa övermogna välfärdsstater är i kris. I Europa är det mer regel än undantag med stagnerande ekonomier, krackelerande välfärdssystem, social desperation och en väljarkår som tycks jämnt fördelad mellan de ursinniga och de apatiska. Om det för tjugofem år sedan hade betraktats som ett frihetsbudskap att säga att vi skulle bli mer som Frankrike eller Tyskland, låter det numera som ett hot.

I många avseenden har den svenska debatten faktiskt kommit längre. Vi märker tydligt att vår systemkritik av problemen i Sverige blir allt mer uppmärksammas utomlands. Timbro började som idéimportör. Idag är vi en idéexportör.

Timbro skulle kunna ägna detta jubileum åt att stolt blicka tillbaka på de gångna årens segrar. Men det tänker vi inte göra. Vi sätter i stället punkt för en epok i Timbros historia.

Hittills har vår uppgift i första hand varit defensiv. I tjugofem år har vi bjudit motstånd mot det öppna samhällets fiender. Vi har rullat tillbaka vänstervågens excesser och har motat de nya hoten mot marknadsekonomi – från miljöfundamentalister och anti-globalister – i grind. Men nu är det dags att våga mer. Det nya Timbro kommer att gå till en bred offensiv i syfte att på allvar frigöra det svenska samhället från det institutionaliserade översitteriet.

Socialdemokraterna är inte längre ett socialistparti, det är ett pragmatiskt maktparti som är berett att lappa och laga på folkhemmet för att inte taket ska rasa ned i huvudet på marginalväljarna. Men de vågar inte erkänna att det är ett fuskbygge som tvingar medborgarna att betala allt mer för allt mindre.

Det är ett folkhem som har vräkt ut allt fler i arbetslöshet och utanförskap, svartjobb och bidragsberoende.

Det försöker göra det mesta och misslyckas därmed till och med i sina primära uppgifter, som att beivra brott och vårda psykiskt sjuka. Det håller stora samhällssektorer borta från valfrihetens och globaliseringens frigörande kraft, och när överheten misslyckas på hemmaplan vill den göra om samma sak i Bryssel, men i större skala.

Normalisering är inte tillräckligt. Pragmatismen fungerar inte.

I den här skriften kommer vi att berätta om denna nya offensiv, vi berättar om de kommandohöjder som är särskilt centrala, och vi berättar om de idéer och verktyg som vi har till vårt förfogande. Och vi kommer att berätta om Timbro, och därför handlar det framför allt om människor. För idéer utvecklas, bärs och sprids alltid av enskilda individer. Timbro är jag, mina medarbetare och alla de mångdubbelt fler personer som varje år skriver, tänker och föreläser inom ramen för tankesmedjan.

Om du vill vara med på den resa vi har framför oss, så är Timbro också du.

Mattias Bengtsson
Chef för Timbro

Carl Rudbeck Chefredaktör för smedjan.com

Carl Rudbecks inträdesbiljett till Timbro var understreckaren »Rambo eller Rimbaud?«, i Svenska Dagbladet 1991. Där förklarade han att en liberal stat ska vara neutral mellan människors val, och att kulturpolitikens subventionering av kultur som uppskattas av överheten strider mot denna princip. Artikeln skapade en väldig uppståndelse och debatt. Carl hade nämligen medvetet svurit i kulturkyrkan, som befolkas av mängder av kulturkonserverativa och statsocialister men alltför få liberaler.

I det avseendet är Carl ett lysande undantag, som behärskar både Proust och Popper. Det hela började med en spretande fil kand i många ämnen, bl a litteraturhistoria, filosofi och arabiska – ett språk som Carl en gång undervisade i vid Stockholms universitet men som han numera påstår att han har glömt det mesta av. Därefter blev honom landet för trångt. I USA skrev han sin avhandling om den marxistiske filosofen och kritikern Walter Benjamin. Sedan for han till Paris där han var ivrig besökare av de föreläsningar som tidens stora – Roland Barthes, Michel Foucault och Jacques Derrida – då gav och som påverkade honom djupt och varaktigt. Det var då Carl började utveckla sin originella kombination av postmodernism och liberalism.

Efter åren i utlandet började Carl arbeta på Svenska Dagbladets kulturavdelning. Under ett decennium ansvarade han för understreckarna och skrev filmrecensioner.

Därefter blev det alltså Timbro. Carl är redaktör för den numera nätbaserade tidskriften smedjan.com där liberala röster gör sig hörda i den svenska debatten. Han är en mångsysslare som med minnesvärda formuleringar kommenterar dagspolitik i radio och kolumner, samtidigt som han gärna skriver kulturartiklar om till exempel asiatisk litteratur eller skolastisk filosofi.

Carl, hur fungerar det att kombinera rollen som kulturskribent och politisk tyckare?

– Den är faktiskt idealisk, säger Carl. De båda aktiviteterna berikar varandra, och när man tröttnar på den ena finns den andra till hands. Det är väl inte helt osannolikt att man blir en bättre tyckare om man har ett intellektuellt perspektiv som sträcker sig lite bortom politiken och ett tidsperspektiv som är längre än en vecka.

Om du tvingas välja: Politik eller kultur?

– Tja, om det gäller organiserad politik är valet enkelt. Jag har aldrig varit engagerad i något politiskt parti eller i någon förening över huvud taget. Vem vill sitta på ett politiskt möte när man i stället kan lyssna till Miles Davis eller Charlie Parker, läsa en roman av Balzac eller titta på en film av François Truffaut eller Francis Ford Coppola? Särskilt upptar litteraturen min fritid. Litteratur är mycket mer än bara underhållning – den är, rätt

använd, en träning i liberalism, en förmåga att se saker och ting i olika perspektiv och en insikt om att det alltid finns en alternativ berättelse, det vill säga att slutgiltiga sanningar sällan är vare sig slutgiltiga eller sanna.

– Men vid närmare eftertanke är kanske inte skillnaden så stor mellan de båda rollerna, för det har ju med rätta sagts att kulturen är maktens Ho Chi Minh-led – den som ger upp kulturen förlorar hela landet.

Carl Rudbeck, född 1943 i Linköping
Chefredaktör för smedjan.com. Ph D i litteraturhistoria.

Favorittänkare: John Locke och Isaiah Berlin
Syns ofta på DN Kultur och Sydsvenskans ledarsida och hörs i radioprogrammet Godmorgon Världens panel.

Lyssnar till jazz och älskar film, medan teater till mångas överraskning lämnar honom kallsinnig.

Hur en kycklingfarmare förändrade världen

Historien om de marknadsliberala tankemedjorna tar sin början när den brittiske stridspiloten Antony Fisher strax efter kriget fastnade för ett exemplar av tidskriften Reader's Digest, där ett utdrag ur den liberala ekonomen Friedrich Hayeks klassiska bok *The Road to Serfdom* publicerades.

Texten handlade om möjligheterna att bevara friheten och marknadsekonomi i en tid av totalitära hot. Fisher påverkades starkt och uppsökte Hayek för att fråga hur han kunde engagera sig politiskt för sådana idéer. Hayeks svar kom att förändra världen.

Han förklarade för Fisher att dagens politiska strider till stor del redan var avgjorda. Politiska kampanjer kunde förändra på marginalen, men i grund och botten är politiker entreprenörer som tillfredsställer opinioner som redan finns. Om man vill förändra ramen för det politiskt möjliga måste man i stället förändra idéklimatet på lång sikt och påverka de individer som är särskilt viktiga för idédebatten.

Fisher glömde aldrig Hayeks råd. Han introducerade den moderna industriella kycklingfarmen i England, och med pengarna han tjänade startade han 1955 Institute of Economic Affairs, IEA. För att driva denna första moderna liberala tankemedja anställde Fisher Storbritanniens »två sista ekonomer som var anhängare av fria

marknader«, som någon uttryckte det, Ralph Harris och Arthur Seldon.

IEA:s mål var att vända den dominerande trenden mot allt mer centralisering, beskattning och statlig kontroll. De publicerade rapporter och böcker, arrangerade seminarier och höll föredrag för att återuppväcka liberalismens och marknadsekonomins idéer. Tanken var att influera opinionsbildare, som i sin tur påverkar idéklimatet och föreställningen om det politiskt möjliga och nödvändiga.

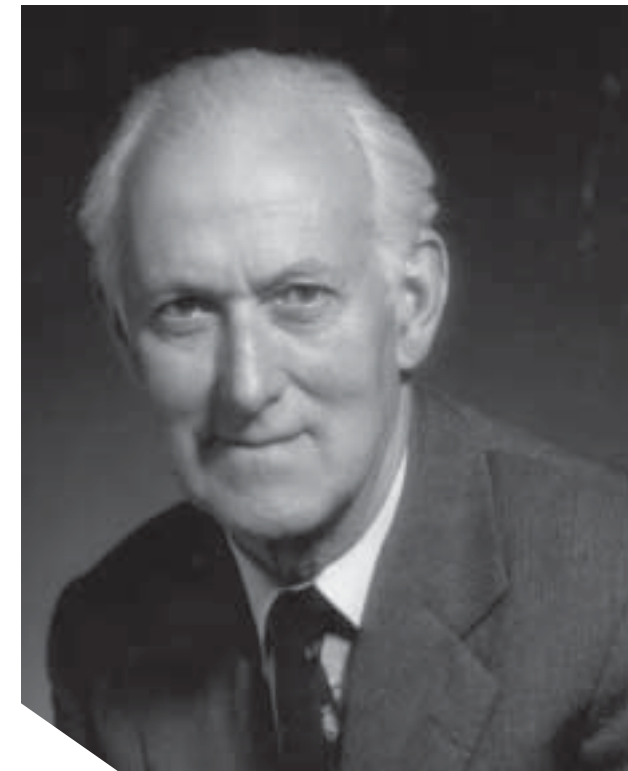
Framgångarna gjorde IEA till förebild för en lång rad tankemedjor, däribland Timbro i Sverige. Tron på idéernas inflytande präglade verksamheten. I ett brev till The Times skrev Arthur Seldon 1980: *»Kina kommer att bli kapitalistiskt. Sovjetunionen kommer inte att överleva sekelskiftet. Labourpartiet i sin nuvarande form kommer aldrig att styra igen. Socialismen är irrelevant.«*

Drömmarna blev till slut verklighet. Allt fler intellektuella och politiker fick upp ögonen för det liberala alternativet. Precis när vänstervågen sköljt över Väst-europa blev Margaret Thatcher 1979 Storbritanniens premiärminister på ett anti-kommunistiskt och ekonomiskt liberalt program. Efter segern skrev hon ett tackbrev till Antony Fisher: *»Ni skapade den atmosfär som gjorde vår seger möjlig.«*

Efter IEA:s mönster hade tankemedjor som Cato

Institute, Heritage Foundation och Reason Foundation grundats i USA, och på likartat sätt påverkat idéklimatet. Det möjliggjorde 80-talets liberaliseringar under Reagan.

Resten är historia. Och med facit i hand kunde den brittiske parlamentsledamoten Oliver Letwin 1994 skriva i The Times: *»Utan Fisher, inget IEA; utan IEA och dess kloner, ingen Thatcher, och kanske inte heller någon Reagan; utan Reagan, inget Star Wars-missilförsvar; utan Star Wars, ingen ekonomisk kollaps för Sovjetunionen. Ett ganska dramatiskt händelseförlopp för en kycklingfarmare.«*

Antony Fisher, kycklingfarmaren bakom den liberala revolutionen. ▶

Tankar om en tankesmedja

Ett samtal mellan Timbrochefen Mattias Bengtsson och Johan Norberg, ansvarig för Timbros idéutveckling.

Vad är Timbro egentligen och hur arbetar ni?

Mattias Bengtsson: Timbro är en tankesmedja. Vi utvecklar och sprider idéer. Vårt syfte är att fördjupa kunskapen och förståelsen för det öppna samhället och den fria marknadsekonomi, och att slåss för den enorma kraft som det frivilliga samarbetet medborgare emellan utgör. Timbro ska förändra idéklimatet. Man kan uttrycka det som att vi vill påverka människors värderingar snarare än hur de röstar i nästa val. Timbro ska vara ett forum, en idékälla och en plattform för dem som delar våra värderingar.

Johan Norberg: Vi har ju inte alls samma resurser som partier, näringslivsorganisationer eller fackföreningar har. Timbros årsbudget motsvarar kostnaden för en normal svensk långfilm. Därför måste vi koncentrera våra resurser där de verkligen kan göra nytta. Vi kan inte gå ut i stora folkliga kampanjer, utan engagerar oss i stället i frågor som illustrerar våra bredare värderingar. Om vi t ex argumenterar för en fri hyresmarknad är vår primära avsikt faktiskt inte att vinna inflytande över denna fråga, utan att på ett kontroversiellt område öka förståelsen för marknadens principer. Om vi lyckas kommer det att få så mycket större politiska resultat på sikt. Jag tror inte att 90-talets avregleringar var resultatet av detaljerade konsekvensanalyser på varje enskilt område, utan mer av den bredare förändringen i idéklimatet.

MB: Och det är ofta ett långsiktigt arbete. Jag och många i min generation har t ex influerats av Timbros tidigare förlagsredaktör John-Henri Holmbergs mångåriga arbete för att lansera nyliberalismen i Sverige. Översättningar av F A Hayek, Ayn Rand, Henri Lepage och Robert Ringer formade en liten men idémässigt stark krets. Efter en lång marsch genom partier, tidningar och tankesmedjor har det lett till att borgerligheten åtminstone idémässigt vågat bryta med det socialdemokratiska projektet.

JN: Jag själv är ett resultat av den långsiktigheten. Jag har hört folk säga att Timbro borde lansera fler personer som slår igenom brett i debatten. Det är lätt att säga, men då har man missat att Timbros insats inte var att anställa mig, utan att i högsta grad skapa mina idéer och mitt engagemang. Det var genom att läsa Timbro litteratur som jag började utvecklas i liberal riktning, och det var i Timbros nätverk som jag träffade människor som påverkade mig vidare. Sedan var det Timbro som gav mig en chans att uttrycka mina åsikter, genom artiklar i smedjan.com och genom att skriva min bok om Vilhelm Moberg. Sedan fick jag en plattform när jag anställdes på Timbro, vilket gjorde att jag kunde fördjupa mig i olika ämnen och ställa upp i mediala sammanhang.

Hade inte Timbro lanserat de marknadsliberala idéerna kunde jag mycket väl ha varit någon slags eko-anarkist i dag, och om Timbro inte senare givit mig en plattform hade jag nog varit en anonym idéhistoriker som ägnade mitt liv åt att tolka skillnaden mellan Kants och Spencers

syn på lagen om lika frihet.

MB: Men å andra sidan kan man just därför säga att vår uppgift är att ta fram fler som du. Men det kan man ju knappast göra genom att bara gå ut på gatan och anställa någon som ska slå igenom. Att hitta trovärdiga liberala avsändare kräver andra metoder än att sätta ihop ett pojkbands. Och det som krävs är det långsiktiga idéarbetet, inte minst genom att intressera yngre människor för idéerna och ge ut böcker om grundläggande värderingar och principer. Det är därför Stureakademien är ett av våra viktigaste projekt. Genom den ettåriga utbildningen i liberalismens teori och praktik får en grupp unga frihetsvänner en chans att fördjupa sina kunskaper och sin framställningsförmåga. Jag är fullkomligt övertygad om att det är där vi hittar framtidens ledande liberala debattörer, skribenter och Timbrochefer.

JN: Det handlar mycket om individer. Timbro är ju inte som en reklambyrå eller PR-byrå där man ger någon i uppgift att föra ut ett visst budskap; engagemanget måste komma inifrån. Man får ingen som helst trovärdighet i den politiska debatten om man är en betald lobbyist. Vi tycker naturligtvis inte som vi gör för att vi är anställda här, vi är anställda här för att vi tycker som vi gör.

Men Timbro är mer än enskilda avsändare, inte sant?

JN: Alldeles riktigt. Bara för att t ex jag och Mauricio Rojas är mycket medialt exponerade betyder ju inte det

att vi gör hela jobbet. Tankesmedjan är ett lagarbete, där alla har olika roller för att möjliggöra att det till slut är någon som syns i debatten.

Man kan ta min bok [Till världskapitalismens försvar](#) som ett exempel. Den har ju aldrig varit ett enmansprojekt. Det var Mattias som kom med idén från början, och idéerna och formuleringarna växer fram i denna idémiljö. Framför allt Fredrik Erixon och Mauricio Rojas hjälpte mig att gå igenom och förbättra min argumentation. Och därefter har andra på Timbro fixat till språket, gjort diagram och litteraturförteckning, diskuterat profilering, valt omslag, gjort en bok av det hela och skött ekonomi, utskick och evenemang kring den. Och om inte marknadsavdelningen hade nått rätt människor och medier skulle det inte ha blivit någonting över huvud taget. Ibland känns det nästan som om namnet Timbro på bokomslaget inte står för utgivaren, utan författaren.

MB: Vi väljer medvetet att lyfta fram särskilda avsändare som kan få en stor roll i debatten. Målsättningen är ju inte att samla pressklipp där det står »Timbro«, utan att våra idéer får ökat genomslag. Då kan det faktiskt vara effektivare att inte synas ibland. Det var till exempel Timbro som lanserade Björn Lomborg, den danske kritikern av miljörelsen, i den svenska debatten. Det ledde till att han uppmärksammades här och till slut översattes på ett annat förlag. Det är en av våra viktigaste uppgifter, att ge andra forskare och debattörer arenor och mod att gå ut i kontroversiella frågor. Så gjorde vi i miljödebatten

och så gör vi nu med vårt ekonomiprogram.

JN: Bland det viktigaste vi gör är att ge politiker, experter och akademiker idéer och kunskap som de kan använda i sin verksamhet. Mycket tid använder vi också till att ge journalister bakgrund och kunskap, och det är inte alls ovanligt att sedan se våra åsikter och uppgifter poppa upp i ledar- och nyhetsartiklar. Nyligen följde Fredrik Erixon upp ett pressmeddelande om vår Economic Freedom of the World-rapport med ett samtal till en av våra viktigaste dagstidningar. Dagen efter läste jag Fredriks exakta formuleringar upprepade i huvudledaren, utan att Timbro nämndes. Sådant händer ganska ofta, och det är ju utmärkt.

Nämn ett Timbroprojekt som ni tycker är särskilt lyckat.

JN: Det är svårt att välja, men jag kommer att tänka på debatten om arbetskraftsinvandring. Maria Rankka skrev en bok för fri arbetskraftsinvandring, [Frihet med förhinder](#), när den idén fortfarande betraktades som totalt offside i debatten. Men den fick rejäl uppmärksamhet och Maria gav facket en ordentlig match. En tid senare valde Svenskt Näringsliv att kampanja i frågan, och snart därefter gick folkpartiet till val på den, bl a med hjälp av Mauricio Rojas. Och nu ser det ut som om den kontroversiella idén också är på väg att bli praktisk politik.

MB: Egentligen är det fel att bara tala om framgångarna, för en tankesmedja måste vara en experimentverkstad.

Det som vi tror är en given framgång faller ibland platt till marken, medan andra ifrågasatta projekt blir succéer. Det måste man räkna med, idédebatten är oförutsägbar, och om man tar chanser måste man också räkna med misslyckanden. Det är lite som läkemedelsbolagens produktutveckling. På ett framgångsrikt läkemedel går det kanske tjugo misslyckanden. Men de var också en del av processen för att nå fram till det lyckade.

Om vi ändå ska tala om succéer så kan man inte undgå att ta upp Johans bok [Till världskapitalismens försvar](#). Vi gav ut den 2001 när frihandelsvännerna hukade, men den och vårt övriga globaliseringsarbete återgav dem självförtroendet och vände debatten. Boken blev inte bara en bestseller här hemma, utan har givits ut i tio länder och belönades med både det amerikanska Fisher- och det tyska Hayekpriset. Den är det tydligaste beviset på att Timbro inte längre importerar idéer till den svenska debatten, utan att vi har blivit en idéexportör. Därför inspirerar vi också den internationella politik som påverkar Sverige, inte minst EU. Det roliga är att det sedan också ger återverkningar på hemmaplan. Johan har ju slagit igenom så brett i Sverige delvis p g a genomslaget utomlands. Om man ska bli profet i sitt eget land med kontroversiella åsikter, så måste man tydligen visa sig ha profetiska kunskaper någon annanstans först.

Timbros programområde 1:

Medborgarsamhället

Sverige är det samhälle där förmyndarstaten nådde sina yttersta gränser – och kollapsade. Kring 1990 hade skattetrycket, de offentliga utgifterna, regleringsivern och de offentliga monopolerna på såväl välfärdstjänster som trygghetssystem nått rekordnivåer, som inget annat demokratiskt samhälle har nått eller kan nå utan att utsätta sig för ett överhängande hot om sammanbrott. Det är vad Sverige har fått uppleva i form av en förödande ekonomisk kris, växande utslagning från arbetsmarknaden och socialt utanförskap, okontrollerat förmåns- och bidragsutnyttjande, krackelerande välfärdssystem och rättstrygghet och korruptionsskandalernas utbredning. Denna utveckling är inte unik för Sverige. Vi upplever en generell kris för den västeuropeiska förmyndarstaten.

Det vi ser avteckna sig är ett samhälle i djup moralisk kris, ett allt mer korrupt samhälle där det individuella ansvaret, de moraliska hämningarna och arbetsetiken har brutit samman, ett samhälle av omyndigförklarade och maktlösa undersåtar där det alltid är »någon annan» som bestämmer, betalar, tar ansvar eller ingriper. Det är resultatet av en lång process av politisering av våra liv. Systematiskt har vi berövats våra inkomster och vår bestämmanderätt. Socialdemokratins Sverige har byggt på en omvänd subsidiaritetsprincip, där medborgaren bara träder fram när staten inte vill eller kan ta på sig en

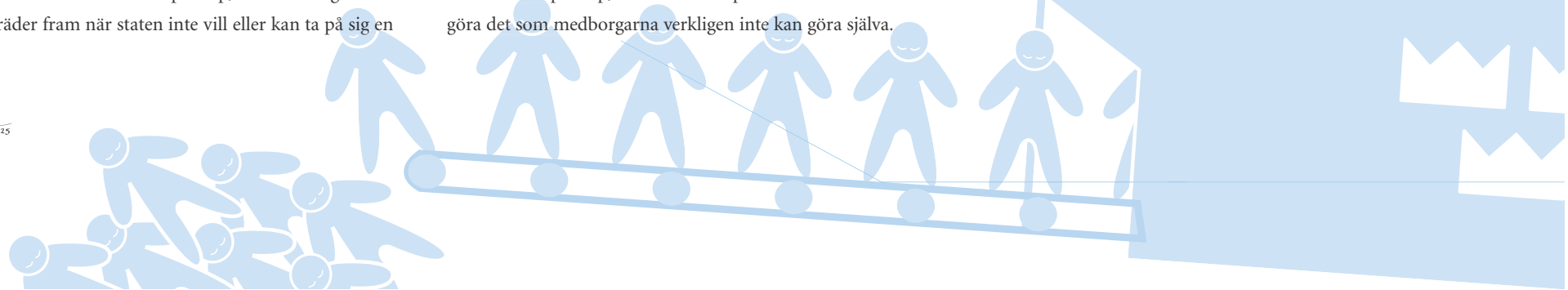
uppgift. Och i sin iver att göra allt, har staten till och med misslyckats med sina allra mest grundläggande uppgifter.

Men den så kallade välfärdsstaten var inte historiens slutstation. Denna förmyndarstat växte fram i en tid med stora industrier, organisationer och hierarkier, då apparaternas makt allt mer ersatte individens. I Sverige blev detta apparaternas samhälle extremt och präglade både industrin och välfärdsorganiseringen. Sverige blev ett T-Fordsamhälle på alla områden, där en höjd levnadsstandard uppnåddes till priset av medborgarnas standardisering och bristande valfrihet. Individernas livsval genompolitiserades och de små gemenskaperna krossades, precis som Alva och Gunnar Myrdal drömde om redan på 1930-talet.

Sedan 1990-talets början – när förmyndarstatens kollaps blev plågsamt uppenbar för allt fler – har vi tagit några steg mot ett samhälle med mer medborgarmakt, mångfald, valfrihet och entreprenörsanda, men det är för litet. Det är dags att radikalt ifrågasätta grunderna i detta överhetsamhälle som har omyndigförklarat människan. Sverige behöver en omfattande rekonstruktion, ett makt-återtagande från medborgarnas sida baserat på en radikal subsidiaritetsprincip, där staten och politiken bara får göra det som medborgarna verkligen inte kan göra själva.

Vi tror att det finns ett alternativ till ett samhälle som reducerar medborgarna till politikernas och experternas statister. Mot ett verk av långvarig social förstörelse måste vi nu sätta individens förmåga att styra sig själv och genom frivilliga sammanslutningar skapa ett meningsfullt socialt liv. Vi måste systematiskt avslöja det socialistiska projektet samt dess förödande konsekvenser för oss som individer och för samhällslivet.

Detta radikala ifrågasättande av förmyndarstaten kommer att bli en av Timbros huvuduppgifter i framtiden. Vi kommer att lyfta fram välfärdsstatens konkreta offer samtidigt som vi belyser de system och idéer som finns bakom den omänsklighet, inte minst mot de mest utsatta och behövande, som den faktiskt existerande välfärdsstatens maktutövning präglas av. Men vi kommer också att belysa de mekanismer och institutioner som fostrar individen till makt- och ansvarslöshet och de principer som leder till det korruptionssamhälle som Sverige har omvandlats till. Det är ofrånkomligt att detta också leder till en kritisk granskning av vårt politiska system och hur demokratin är organiserad i vårt land.

Maktåtertagandet

Det pågår en kamp runtom i vårt avlånga land för att återta makten från socialstaten. Det finns tusentals hjältar i denna medborgerliga kamp mot den nya överheten och det politiska monopolet över våra livsval. Här finns de invandrargrupper som skapar egna integrationsvägar, de skolentreprenörer och personalkooperativ som ger valfriheten och mångfalden ett ansikte, de boendeföreningar som kämpar för att ta makten över sitt boende, de entusiaster som hjälper flyktingar och misshandlade medborgare i kampen mot avhumaniserade verk, de gräsrotsföreningar som skapar alternativa och medborgarvänliga former av äldreomsorg. Denna nya folkrörelse måste få en starkare röst och ökad medvetenhet om sin växande styrka och sina gemensamma mål. Här finns de konkreta och entusiasmerande berättelser som visar hur medborgarna återskapar ett hållbart och sunt samhälle. Timbro ska intensifiera sina ansträngningar för att erbjuda en plattform för denna rörelses fortsatta framväxt. Vi kommer att berätta om denna kamp, hylla dess triumfer, systematisera dess lärdomar och sprida dess hopp.

Korruptionssamhället

Skandalernas Sverige belyser effekterna av den moraliska förstörelse som socialstaten har genomdrivit. När utrymmet för eget ansvar försvinner och när systemen blir oförutsägbara och godtyckliga är vinnarna de som tillhör rätt gäng och armbågar sig fram. Statssocialisternas dröm om att låta staten och den politiska klassen ersätta individernas ansvarstagande resulterar i ett amoraliskt samhälle, ett roffarsamhälle av predatorer, där kampen utkämpas alla mot alla. Den moraliska kris som det återspeglar måste systematiskt granskas i alla sina uttrycksformer, från det »folkliga« bidragsfusket till pamparnas rofferi. Här måste också maktpartiet och den enpartistat som Sverige har omvandlats till stå i fokus. Makten korrumpierar, det vet vi, och den absoluta makten korrumpierar absolut. Maktpartiet har blivit hämningslöst och gränslöst i sin jakt på maktpositioner och privilegier åt medlemmar och skyddslingar. Förvaltning, näringsliv, universitet och civilsamhälle mutas och upphör att fungera som oberoende och balansierande krafter. Det är dags att ge röst åt det utbredda missnöjet med maktarrogansen och korruptionssamhället.

Fredrik Erixon Chefekonom

Fredrik Erixon kunde senhösten 2000 knappast ha fått en sämre start på sitt nya jobb på Timbro. En kallsup i Kenya gav honom en amöbainfektion som höll honom borta från den ekonomisk-politiska forskningen. I stället blev han ett intressant forskningsobjekt för läkarna på Akademiska sjukhuset i Uppsala.

Men sedan 2001 har det gått framåt i rask takt. Fredrik är chefekonom och en drivande idéentreprenör på Timbro. Det betyder att han leder tankesmedjans arbete inom samhällsekonomi och även deltar i analys- och utredningsarbetena generellt. En av hans specifika talanger är att locka ekonomer ur elfenbenstornen och få dem att engagera sig i samhällsdebatten.

Specialområdet är internationell ekonomi av olika slag: handelspolitik, utvecklingsfrågor, finansiell rörlighet, IMF, WTO och Världsbanken. Han påpekar gärna att dessa frågor hänger nära samman med inrikespolitiken. Många levde länge i föreställningen att vi kunde bygga den stark-starka välfärdstaten och samtidigt vara öppna och trogna internationalister. Fredrik förklarar för dem att det inte fungerar längre.

Men Fredrik skiljer sig från andra ekonomer, och det är inte bara för att han brukat tävla i big mountain-skidåkning och har en DJ-karriär bakom sig. Han är mer mångsidig än så även på jobbet och har skrivit om allt från arbetarrörelsens värderingar till demokratifrågor.

Timbro har nämligen aldrig accepterat att national-ekonomi blir en fritt svävande sfär. Den ekonomiska diskussionen måste förankras i samhällsengagemang och värderingar, samtidigt som det ekonomiska perspektivet berikar andra ämnen. Det gör att Fredrik har ett finger med i det mesta som kommer ut från och händer på Timbro. Han arrangerar konferenser, seminarier och bygger nätverk. Ofta handlar det om att hjälpa andra att skriva, analysera och bygga sina plattformar, och att ständigt försöka hitta ämnen och perspektiv som tydliggör och röjer väg för den ekonomiska liberalismens centrala principer.

Fredrik föreläser och debatterar ofta, inte bara för universitets- och högskolestudenter, utan för alla från SIDA och Svenska Kyrkan till Världshandelsorganisationen och No 10 Downing Street. Det är många som behöver få ta del av sunda ekonomiska kunskaper. Däremellan försöker han hitta tid för att skriva, både kort och långt, artiklar och böcker.

Fredrik, varför blir man ekonom?

– Det finns två bra talesätt som svarar på den frågan: »*Everything comes with a price*« och »*There is no such thing as a free lunch*«. Det är två saker som konsekvent glöms bort i svensk politik, alltför ofta av ekonomer också. Genom att påminna om dem blir man en rebell i svensk

debatt och uppdraget blir att göra andra till rebeller också. Det finns sämre skäl att kliva upp på morgonen!

Vad kan ekonomer specifikt tillföra den politiska debatten?

– Ekonomer har verktygslådan för att strukturera och analysera samhället. En god ekonom kan därtill påminna om att samhällets skapande processer alltid börjar med människor som oavsett härkomst och utkomst, medvetet eller ej, leds av Adam Smiths sanna devis: »*The effort of every man to better his own condition*«.

Fredrik Erixon, född 1973 i Östersund

Timbros chefekonom. Fil kand i national-ekonomi och ekonomisk historia.

Har medverkat i bl a SVD, DN, DI, SDS, Financial Times, Wall Street Journal, BBC 4, Axess, Folkradion, Studio Ett, Aktuellt, SVT Morgon, TV4 Nyheterna.

Samlar på prylar. Gillar särskilt cigarrer, jazz, Stöckli-skidor och Afrika.

▲ Timbros Margareta Runsten, Hans Eriksson, Mauricio Rojas och Karl Bengtsson.

»For 25 years Timbro has been the theoretical bastion of free markets in northern Europe. And for 10 years Estonia has set the pattern for practicing free market economics in this region. It is encouraging that both continue to have a refreshing effect on Scandinavian economic policy.«

— SIIM KALLAS,
TIDIGARE PREMIÄRMINISTER, ESTLAND

▼ Journalisten och författaren Anders Isaksson förklarar socialdemokraternas väg från idéparti till maktparti, mars 2003.

▼ Timbro arrangerade valvaka för vänner över parti-gränserna 15 september 2002. Det hjälpte inte.

▼ Timbros Fredrik Erixon och James Shikwati, chef för Inter-Region Economic Network i Kenya (irenkenya.org) som kämpar för demokrati och fria marknader i ett Afrika präglad av korruption och förtryck, maj 2003.

Ny akademi för studenter

Kan man tänka sig något mer utvecklande för en ung frihetsvän än att få fördjupa sig i frihetens teori och praktik, debattera med likasinnade och träffa och lyssna till etablerade tänkare? Kan man tänka sig något viktigare för frihetens sak i Sverige än att en ny grupp unga liberaler varje år fördjupar sina kunskaper, tränas i argumentation och framställning och förbereds att ta striden för frihetens sak?

I januari 2003 gick startskottet för en ny och helt unik verksamhet inom ramen för Timbros ungdomsinriktade arbete, Stureakademien. En grupp på ungefär tjugo personer väljs ut och knyts till denna idéutbildning under ett års tid. En liten grupp i 20-25-årsåldern kvalificerar sig till programmet genom att skriva en uppsats på ett givet tema. Under året ordnas en rad helgseminarier och kvällsträffar, där deltagarna får diskutera ideologi, ekono-

mi och politik med författare, forskare och politiker.

Ambitionen är att förnya intresset för och kunskapen om den klassiska idégrund som praktiska reformförslag bör baseras på. Akademin är uppkallad efter Sture Eskilsson, som i början av 1970-talet skisserade den långsiktiga näringslivsstrategi för ett friare samhälle som bland annat ledde till att Timbro bildades 1978.

I Stureakademins kurslitteratur ingår både klassiska texter och aktuella debattskrifter. Mycket av verksamheten delar knyts samman av att deltagarna regelbundet skriver uppsatser och artiklar. Artiklarna genomgår varje gång en tuff språklig granskning. Den som tagit examen från Stureakademien har inte bara utvecklat sin bildning och analytiska förmåga, utan också förmågan att skriva politisk text.

Stureakademien erbjuder ett kvalificerat utbildningsprogram som ställer höga krav på sina deltagare, men som också ger mycket tillbaka. Stureakademien ger unga, lovande personer med starkt intresse för ett friare Sverige en möjlighet att växa idémässigt och komma i kontakt med det nätverk av etablerade liberaler som Timbro är en del av. På så vis får Timbro också möjlighet att lära känna några av landets bästa unga frihetsentusiaster. Framöver kommer Stureakademins studenter att vara den primära urvalsgruppen när Timbro söker personer till praktik och kortare utredningsuppdrag.

Läs mer: www.timbro.se/stureakademien

▼ *Kristian Karlsson, projektledare för Stureakademien.*

▼ *Sture Eskilsson, inspiratören bakom Timbro, visar hur stor staten bör vara.*

Det eviga uppdraget

Hur Timbro än prioriterar bland aktuella samhällsdebatter, och oavsett vilka frågor som är trendigast eller viktigast för ögonblicket, finns det ett uppdrag som alltid överskuggar och ger näring åt de andra. Det handlar om att förklara och försvara det öppna samhällets och den öppna ekonomins värden. Det är en långsiktig ideologisk uppgift, där ständigt nya generationer måste vinnas för frihetens värderingar. Med bokutgivning och föreläsningar upprätthåller Timbro den långsiktiga diskussion kring liberalismens idéer som är nödvändig för att hålla frihetens idéer levande i samhällsdebatten.

Frihetens klassiker

När Mattias Bengtsson och Johan Norberg publicerade antologin **Frihetens klassiker** (Timbro 2003) blev det enklare än någonsin att ta till sig och låta sig inspireras av frihetens idéhistoria. Här samlas de viktigaste tänkarna och de bortglömda frihetskämparna från de senaste 500 åren i en läsvänlig och prisvärd volym.

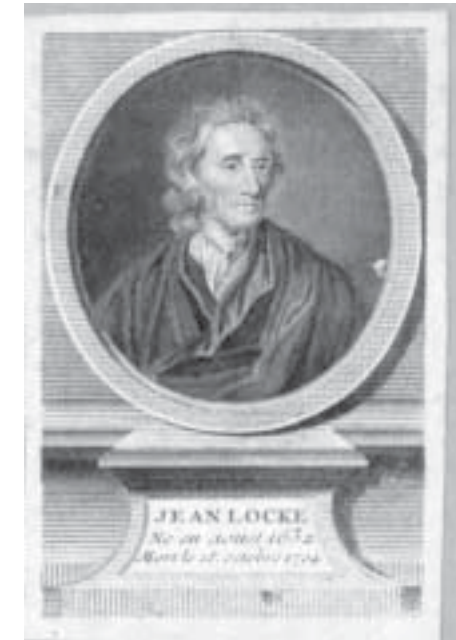
Det började med de spanska teologernas kamp mot förslavandet av indianerna. Sedan föddes liberalismen på 1600-talet i konflikt med kyrkans andliga, och den absoluta kungamaktens världsliga, förtryck. Blodiga religionskrig fick europeiska intellektuella att förespråka tolerans som vägen till fred. Kungars och aristokraters planhushållning och utsugning fick ekonomerna att kräva laissez-faire.

Liberaler inspirerade revolutioner i England 1688, USA 1776 och Frankrike 1789 och kämpade mot slaveri, feodalism och kvinnoförtryck. De klassiska ekonomerna och den europeiska frihandelsrörelsen liberaliserade Europa på 1800-talet, vilket beredde vägen för den industriella revolutionen och lyfte en kontinent ur den fattigdom människan alltid tidigare hade levt under.

På 1900-talet kom bakslag, krig och totalitarism. Men i skuggan av dem återupptäcktes frihetens värde. Nu ville man återskapa fria marknader och ett öppet samhälle. Mot slutet av årtusendet hade diktaturerna störtats och reformer lade grunden för en ny globalisering. I dag tar vi detta för givet, men dagens tillstånd grundades på femhundra år av idékamp.

Frihetens klassiker samlar tänkarna som gjorde det möjligt – från Adam Smith och Mary Wollstonecraft till Ayn Rand och Milton Friedman. Här finns också de svenska tänkare som har givit viktiga bidrag till frihetstraditionen, som Torgny Segerstedt och Vilhelm Moberg. De delar alla en glödande passion för frihet och en sällsynt förmåga att förmedla den i text. Frihetens klassiker är en antologi att inspireras av.

Läs mer: www.timbro.se/frihetensklassiker

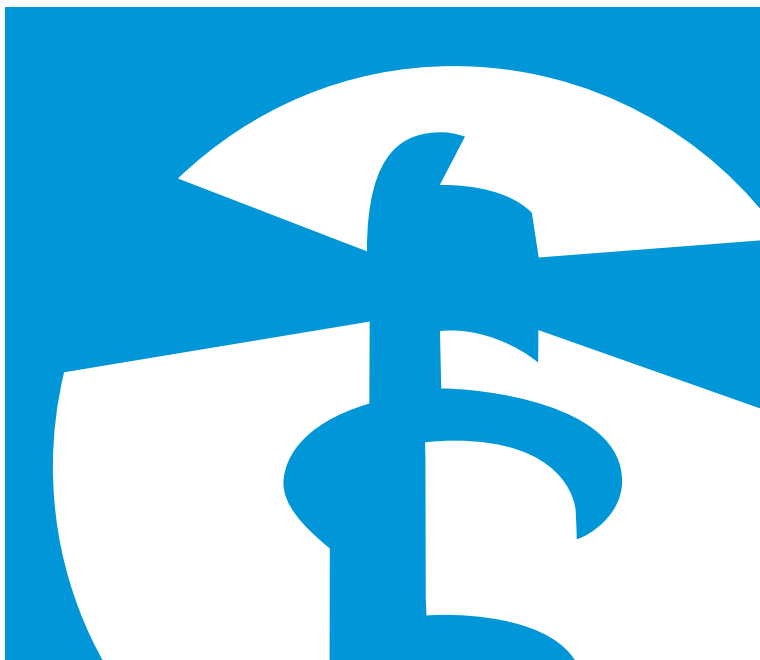
John Locke (1632-1704) ▲

»Skälet till att människor inträder i en stat är att skydda allas egendom och begränsa varje enskilds makt. Det kan ju aldrig vara statens vilja att den lagstiftande församlingen ska ha makt att förgöra vad människor avsåg att säkra genom att underkasta sig lagstiftare som de själva utsett.«

Ayn Rand (1905-1982) ►

»Jag tänker inte härska över någons liv – eller låta någon annan härska över mitt. Jag tänker varken styra eller bli styrd. Jag tänker varken bli herre eller slav. Jag tänker varken offra mig för någon annan – eller offra någon annan för mig.«

Timbros programområde 2:

Det skapande Sverige

Det är nu hundra år sedan de stora svenska företagen startades. I dag ser vi färre företag, entreprenörer, nystartade företag, riktiga ägare och små- och medelstora företag som växer till jättar. I det dynamiska USA är runt hälften av storföretagen relativt nystartade. Av de 50 största företagen i Sverige har däremot inte ett enda startats efter 1970. Att vända denna trend är helt nödvändigt för att Sveriges potential för skapande och välstånd ska kunna blomma ut.

En ny tillväxtpolitik kräver skattesänkningar, arbetsmarknadsreformer, fortsatta avregleringar och bättre incitament för arbete och investeringar. Men det räcker inte. De flesta aktörer i Sverige – politiker och fackföreningar, ja, många av företagsledarna också – behöver nämligen grundligt omvärdera sin syn på företag och företagande.

Sverige har visserligen vandrat en lång väg från den tid då existensen av privatägda företag hotades av löntagarfonder och socialistiska strävanden. I idédebatten ifrågasätter man inte längre om fria företag bör få finnas till. Men det hjälper inte långt, om människor inte förstår det fria företagandets förutsättningar. I dagens Sverige är företag inte längre i första hand en arena för fria ägare och fri avtalsrätt, utan mer av en tummelplats för politikernas påhitt. Funktionssocialismen

byggde på en enkel princip: staten övertar inte ägandet av företagen men däremot tar den hand om dess vinster. Efter dess misslyckande förespråkar många nu en funktionskapitalism: företagen ska göra allt som staten misslyckas med.

Företagen ska verkställa politiska ambitioner om kvotbestämd jämställdhet och kvoteringar på arbetsplatsen och till styrelser. Företagen ska leverera ökat barnafödande. Företagen ska lösa den epidemi som fått flera hundra tusen svenskar att långtidssjukskriva sig. Företag ska åstadkomma allt det som utrikes- och biståndspolitikerna inte klarar av. Riskerna är att stat och kapital i allians gör om företagen till 2000-talets brukssamhälle.

Idédebatten om företagande har många perspektiv, men fyra starka trender formar tillsammans en inflytelserik och farlig ansats som är bevakande snarare än skapande:

- Företag ska inte göra det de är duktiga på – att lyssna nedåt, på människors efterfrågan – utan i stället lyssna uppåt, på politiska planer.
- Företag ska helst avstå från det som är grunden till att företag startas – ta risker.
- Företags uppdrag är inte att gå med vinst – i alla fall inte alltför stora vinster.

– Företag ska inte vara – just företag.

I dessa påståenden om företagandets natur finns mycket av förklaringen till varför Sveriges välstånd inte har utvecklats som andra länders. Politiken har tagit två steg framåt men ett steg tillbaka. Entreprenörer har lovprisats, men få har förstått entreprenörskapets natur.

Under sådana förhållanden är det nödvändigt för Timbro att ta strid för företagandets idé. En dynamisk ekonomi bygger på skapande av nya resurser, den är inte ett nollsummespel. Vinst är en ersättning för välståndsskapande verksamhet, inte ett tecken på utsugning. Politiker ska ägna sig åt politik, inte åt företagande. Företagare ska bedriva företagsamhet, inte politik. Vi ska ha ett skapande Sverige, inte ett bevakande Sverige.

Socialt ansvar inte alltid lika ansvarsfullt

En våg av godhet drar över företagen – i Sverige och internationellt. I många företagsledningars skrivs nu långa deklARATIONER om hur man ska frälsa världen från ondo. Många av företagens representanter förklarar att de vill bli ännu bättre för att kunna betala mer skatt till vår välfärd. Som beskrivning av välfärdens källa är detta riktigt, men problemet är att få i dag vågar försvara det centrala i företagets konstruktion, och som aktiebolagslagen faktiskt förutsätter, nämligen att vinst är den viktigaste drivkraften för både företagen och kapitalismen.

Innebgreppet är csr – »Corporate Social Responsibility«. Vissa ser det som ett löpande samtal om hur företag kan utvecklas bättre med en genomtänkt och informerad organisation och affärsidé. Men en mycket liten del av diskussionen handlar nu om detta. Bland företag, konsulter, intresseorganisationer och journalister odlas i stället en programmatisk csr-ideologi som är på kollisionkurs med företagets uppgift att tjäna pengar till sina ägare. Det är politisk korrekthet uttryckt i en affärsplans termer. Det skapar en bild av att företag som inte följer vissa intresseorganisationers preferenser skulle vara »oansvariga«. Några kallar detta för en ny avlatshandel. Klart är att det redan är på väg att skapa en ny armé av regleringar.

Avkrångla Sverige!

Det hävdas ofta att det senaste decenniet har varit avregleringarnas epok. I vissa stycken är det sant – privatiseringar och avregleringar har genomförts. Men det är i många fall marginella reformer. Några marknader (el, tele, flyg, järnväg med flera) som tidigare kännetecknades av statliga monopol och/eller långtgående regleringar, kännetecknas i dag av huvudsakligen statsägda bolag och något mindre långtgående regleringar. Utrymmet för avregleringar är fortsatt mycket stort.

Dessutom har vi under det senaste decenniet fått en lång rad nya regleringar som hindrar entreprenörskap och effektiva marknader, alltifrån nya kemikaliedirektiv från Margot Wallström i EU-kommissionen till produktdefinitioner på choklad. Svenska företag måste lägga ned allt mer tid på kontakter med myndigheter. Svenska entreprenörer har runt 20 000 olika regler att hålla reda på. Socialismen må vara död, men Krångel-Sverige lever.

Huvudlös kapitalism

Företagsskandaler om löner, bonusar, fallskärmar och kompiskorruption har duggat tätt de senaste åren. Och sällan har diskussionen om etik och förtroende utgått från så felaktiga premisser. Många vill att myndigheter ska blanda sig i företagets interna angelägenheter. Perspektiven utgår, som alltid i Sverige, från att alla ska uppträda likadant. Men statens huvudsakliga uppgift är inte att diktera hur alla ska agera, utan att med lagar definiera vad företag – och människor – inte får göra. Stabilt förtroende för näringslivet skapas framför allt av reformer som ökar konkurrensen, minskar inläsningsfejder, minskar skatter, tydliggör ägaransvar, och som upplöser banden mellan staten och kapitalet.

Ett av de största problemen är att det blir allt svårare att äga företag i Sverige. Vi har de högsta sammanlagda ägandeskatterna i hela OECD-området och följaktligen en mycket låg privat förmögenhetsbildning. Det blir ekonomiskt omöjligt att behålla företagen i svensk ägo. Sverige blir ett land utan privata ägare. En huvudlös kapitalism. Utan starka ägare öppnas vägen för styrelsefiffel och kort-siktiga beslut. Det är svårt att ha kapitalism utan kapitalister.

Timbro hälsa

– Vi har Timbro Hälsa att tacka för att den länge låsta sjukvårdsdebatten i Kanada nu öppnas, säger Michel Kelly-Gagnon, chef för tankesmedjan Montreal Economic Institute. När den nya provinsregeringen i Quebec nu vill använda Internet för att stärka vårdkonsumentens ställning, och provinsen Alberta inför ekonomiska incitament för produktiva vårdproducenter, då har inspirationen hämtats från Stockholms sjukvårdsrevolution. Timbro Hälsa har varit av stor vikt för detta.

Timbro Hälsa har under 2000-2003 redovisat sjukvårdsrevolutionen i Stockholm för svensk och internationell publik i fem böcker. Att internationella presentationer av »stockholmsmodellens« marknadsorienterade lösningar har varit en viktig del i Timbro Hälsas inledande fas är ingen tillfällighet. Johan Hjertqvist, chef för Timbro Hälsa, förklarar:

– Inte bara Kanada, utan i lika hög grad en rad nordeuropeiska planekonomier inom sjukvården har

samma problem: svagt konsumentinflytande, monopol, brist på incitament att leverera – svagheter som på ett intressant sätt diskuterats inom Stockholms sjukvård. Många goda ansatser har tyvärr stannat på papperet men den som vill förändra den offentliga sjukvården har mycket att lära av Stockholm. Sverige har hög trovärdighet som exempel. Det har varit intressant att se hur svenska influenser vi lanserat i t ex Kanada, Norge och Holland dykt upp i Sverige igen och här påverkat debatten...

Timbro Hälsa arbetar utifrån en optimistisk grundsyn. I många avseenden har vården blivit bättre år från år. Men det räcker inte, eftersom behov och förväntningar utvecklas ännu snabbare. Om vården ska bli en dynamisk tillväxtindustri måste det rensas upp i hierarkier och politisk kontroll.

De närmaste åren kommer sjukvårdskonsumenten att stå i fokus för Timbro Hälsa. Här utvecklas både idéer och redskap som kommer att bli viktiga i svensk

och internationell diskussion. Målet är att ge vårdkonsumenten möjlighet att själv agera och bygga det förändringstryck underifrån som sjukvården behöver. Timbro Hälsas vårdkonsumentindex för svenska landsting är ett sådant exempel. Tanken är att liknande index för samtliga EU-länder ska informera om hur pass konsumenttillvända sjukvårdssystemen är. Årliga Health Consumer Summits runt om i Europa ska knyta kontakter med patientorganisationer och alla som vill driva på förändringen.

I framtidsstudien [Hälsa 2015](#) är en av knäckfrågorna hur vårdkonsumentens växande inflytande ska kunna mötas av motsvarande individuellt ansvar för finansiering och konsumtion. Välfärdsstaten göder »soffpotatisar«, menar Johan Hjertqvist och syftar på dem som säger att de minsann betalat sin skatt och nu ska ha maximalt tillbaka av sjukvården. Det positiva alternativet är den aktiva konsumenten som är beredd till partnerskap med sjukvården. Hon bör ha stöd av en finansiering hon själv kan förfoga över och som premierar den som ser sin hälsa som en långsiktig investering.

Läs mer: health.timbro.se

◀ Nadia Martin från Civitas, Charlotte Cederschiöld, vice talman i Europaparlamentet, och Johan Hjertqvist på Timbro Hälsa, vid Stockholm Network-konferensen »Markets and solidarity – building the European health care of tomorrow«, oktober 2003.

Mauricio Rojas Vice chef för Timbro

Mauricio lämnade Chile en vårmorgon i oktober 1973. Det var bara några veckor efter den statskupp som för gott ändrade Chiles historia. Med sig hade han en ryggsäck med det allra nödvändigaste (t ex [Hegels Die Wissenschaft der Logik!](#)) samt en hel del skakande livserfarenhet och brutna drömmar. Jurist skulle Mauricio aldrig bli, trots att han bara hade ett par tentor i processrätt kvar. Inte heller skulle han bli en Che Guevara, trots att han hade hunnit tillverka hundratals ryggsäckar tilltänkta för blivande chilenska gerillakrigare.

I mötet med den svenska förmyndarstaten blev den passionerade chilenske marxisten i stället en passionerad svensk liberal, docent i ekonomisk historia, författare, oberoende liberal riksdagsman, vice chef för Timbro och en av Sveriges viktigaste opinionsbildare (på 10:e plats i senaste rankningen).

På Timbro leder Mauricio Centrum för Valfärd efter Valfärdsstaten (cvv), som söker alternativ till vår allt mer sönderfallande välfärdsstat. Det handlar om att finna grunderna för ett dynamiskt välfärdssamhälle som bygger på människans vilja och förmåga till frihet och ansvar, ett samhälle av medborgare och inte som i dag av undersåtar.

Med sina djupa kunskaper och originella analyser har Mauricio mejslat ut radikala förslag för att bekämpa

utanförskap med hjälp av egenmakt och valfrihet. Det har givit honom respekt långt utanför de övertygades skara, och sätter skräck i maktpartiets representanter när de tvingas möta honom i TV-soffan eller i föreläsningssalarna.

Mauricio, vilka värden kan en före detta marxist hitta i liberalismen?

– Det jag framför allt lärt mig är att det inte finns något som är så farligt som drömmen om det absolut goda samhället, ett paradiset på jorden som fordrar inte bara en helt ny social ordning utan också nya människor. Det är på den drömmens altare som de verkliga och ack så ofullständiga människorna har offrats i miljoner. Den liberala ordningen erbjuder i stället hjälteåda på mikro-nivå och försäkrar ingen lycka, bara rätten att sträva efter lyckan. Det kan låta modest men det är större än lyckan i själva verket.

Det är vad Mauricios arbete handlar om. I Timbros seminarierum eller på förorternas torg, med pennan eller mikrofonen i handen, står han för liberalismens enkla men storartade idé: att ge alla en verklig chans att sträva efter sin egen lycka.

Mauricio Rojas, född i Santiago de Chile 1950.

Värmdöbo sedan sommaren 2003.

Vice chef för Timbro och ansvarig för Centrum för Valfärd efter Valfärdsstaten.

Riksdagsledamot, docent i ekonomisk historia vid Lunds universitet.

Läser ofta biografier, nu senast om Evita Perón, och historiska essäer. Lyssnar gärna till Bellmans epistlar i Fred Åkerströms tolkning.

Oanad talang: Fotbollsmålväkt.

Timbro Syd

1997 bestämde sig Timbro för att etablera verksamhet i Malmö–Lund. Öresundsbron höll på att byggas och det var uppenbart att hela regionen stod inför ett uppsving. EU-medlemskapet hade skapat en ny öppenhet mot kontinenten.

Dessutom beviljade riksdagen Skåne regionalt självstyre med makt över frågor som, utöver landstingens befogenheter, även innehöll sådant som normalt tillhör statens domäner. Skåneparlamentet med sina 149 ledamöter fick sitt säte i Kristianstad.

Genom Syd-verksamheten kan Timbro lansera sina rapporter, böcker och idéer för en bredare publik. Men det är inte bara ett sätt att få ut mer uppmärksamhet och resultat av de produkter som tas fram. Det handlar också om att bygga ett liberalt nätverk i en av Nordens absolut viktigaste regioner. Timbro Syd har blivit ett forum där nytänkare från olika partier, perspektiv och verksamheter kan mötas.

De många seminarierna och föreläsningarna når en stor intresserad allmänhet, nyhets- och ledarskribenter, politiska företrädare och personer verksamma vid universitet och högskolor. Timbro Syd driver också ett särskilt nätverk för politiskt engagerade yngre, Generation Syd.

»I hear good things about Timbro. That Sweden is increasingly seen as the home of the best free market group in Europe speaks well of your efforts.«

– FRED L SMITH, JR, PRESIDENT,
COMPETITIVE ENTERPRISE INSTITUTE

En viktig uppgift är att identifiera spännande tänkare och skribenter i regionen som kan påverka debatten genom att ges en plattform. Timbro Syd producerar också egna skrifter och rapporter, ofta om frågor som har stor lokal betydelse.

Läs mer: www.timbro.se/syd

▼ Rickard Wendel är verksamhetsansvarig för Timbro Syd.

Gordon Tullock, utvecklare av public choice-skolan inom nationalekonomin, var 2002 års Rydenfeltföreläsare. ▶

Rydenfeltrenässansen

Sven Rydenfelt är en av 1900-talets viktigaste frihetskämpar i Sverige.

Under sin långa forskar- och lärargärning satte Lunda-ekonomen Sven Rydenfelt konsekvent individens värde och värdighet i centrum. Han har fört frihetens och den fria marknadens talan även i tider när kollektivism dominerade samhällsdebatten. Rydenfelt förutspådde Sovjetunionens undergång medan landet stod på toppen av sin makt och förutsåg välfärdsstatens kris när alla ville expandera den. I mängder av böcker och artiklar har Rydenfelt utmanat välfärds- och regleringsstatens grunder, utan rädsla för att stöta sig med det röda etab-

lissemanget. I dag – nittio år och några till – gör han det fortfarande med glöd och intensitet.

Rydenfelt är en humanistisk ekonom, som bryr sig mer om människor än om ekvationer. Han har särskilt kämpat för att samhället ska erkänna entreprenörers roll för välståndet, för friskolor och för en avreglerad hyresmarknad. Rydenfelts liberalism går djupt. Han har bekämpat maktmissbruk varhelst det har framträtt, och var t ex den förste som avslöjade säkerhetspolisens hemliga register.

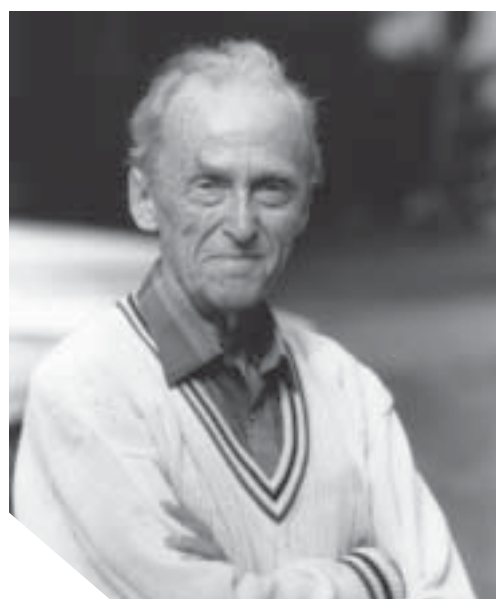
Priset för Rydenfelts frispråkighet och kontroversiella idéer var att han blev utfrys i debatten och hindrades i den akademiska karriären. Men i takt med att omvärlden har hunnit ifatt Rydenfelts banbrytande tankar har erkännandena kommit. 1991 beslutade regeringen att tilldela Sven Rydenfelt den professorstitel han länge förtjänat.

1997 beslutade Timbro att starta en årlig föreläsning i Lund i Rydenfelts namn för att visa respekt och tacksamhet för hans insatser.

Sven Rydenfelt-föreläsningen är i dag mycket etablerad och internationellt känd. Föreläsningen har hållits av världsberömda forskare och debattörer som Charles Murray, Deepak Lal och Gordon Tullock. 2003 var professor Steve H Hanke, tidigare rådgivare till president Ronald Reagan och en av världens mest inflytelserika ekonomer, föreläsare.

Läs mer:

www.marknadskraften.com/artiklar/rydenfelt.shtml

Sven Rydenfelt ▶

Den förste Rydenfeltföreläsaren, den världsledande socialforskaren Charles Murray, november 1997. ▶▶

»Timbro har lyckats, på ett indirekt sätt. Via bland annat Per Ahlmarks böcker har man fått en massa vänstermänniskor att känna dåligt samvete för vänsterns värderingar. Kultureliten har inte gått åt höger, men blivit mer skamsen.«

— GÖRAN GREIDER

▲ Ekonomiprofessorn Mark Skousen presenterar sin bok *The Making of Modern Economics: The Lives and Ideas of the Great Thinkers*, maj 2001.

▲ Dr Chee Soon Juan blir kontinuerligt frihetsberövad för sin modiga kamp för demokrati i förtryckets Singapore. Tillsammans med Liberala Studenter bjöd Timbro in honom till ett tiotal möten i Sverige i september 2003.

▶ Tove Lifvendahl, Timbroförfattare som avslöjar utanförskapet i välfärdsstaten.

◀ Timbros Johan Norberg, Maria Pålsson och Kristina von Unge.

smedjan.com och demokratirevolutionen på nätet

När Smedjan gick från att vara en papperstidning till att bli en nättidskrift möttes beskedet med ledsna och förvirrade miner. Ska ni lägga ned tidskriften? Så löd frågan. Det var nämligen ett radikalt grepp att då, 1997, förlita sig på nätet som enda distributionskanal. I dag är situationen en helt annan – nätet är nu den självklart dominerande informationskällan och Timbro har modellerat allt mer opinionsbildning på Smedjans framgångsrika transformation.

Hemsidan frihandel.nu har gjort mer för att sprida globaliseringsargument bland journalister och studenter än de flesta böcker på temat. Johan Norberg skriver dagligen ned sina tankar om aktuella ämnen på sin blog, som läses av människor i alla världens hörn.

På nätet hittar man fler läsare snabbare. Distributionskostnaden sjunker dramatiskt och texterna är tillgängliga så länge man vill. Men den stora vinsten är journalistisk. Tidigare kunde en debatt pågå i veckor, eller månader; perioderna mellan inläggen blev ibland så långa att enbart skribenterna själva kom ihåg vad det hela handlade om. Vecko- och månadstidningar kunde sällan blanda sig i den dagsaktuella debatten på det sätt som nätdistribuerade tidningar nu gör. Nu kan inlägg publiceras med ett par timmars varsel, och läsarna kan omedelbart kommentera artiklarna. Det har hänt att smedjan.com har

debatterat händelser som morgontidningarna ännu inte har rapporterat om.

Nätets öppenhet håller på att revolutionera det offentliga samtalet, ja den har kanske för första gången i historien gjort något som är värt det namnet till verklighet. Det var tidigare öppet endast för en liten elit med tillgång till de stora tidningarna och de få radio- och tv-programmen. Samtalet fördes på överhetens villkor. De som deltog ansåg sig ha mandat att tala på folkets vägnar. Folket, den så kallade tysta majoriteten, var bokstavligen tyst.

Nu håller nätet på att i virtuell form återskapa den klassiska agoran, där medborgare träffades för att diskutera statens angelägenheter. Dystra röster tar endast fasta på pornografi och spam som också sprids, men framför allt har nätet gjort att det genuint demokratiska samtalet blomstrar som aldrig förr.

Det ger också plats för radikala krafter som utmanar medieeliten och etablerade politiker. Det var inte etablerade medier, utan Drudge på nätet som avslöjade Clinton och hans originella sätt att använda the Oval Office. Tusentals sajter och bloggar väcker, samlar och påverkar opinionen och publicerar nyheter som många förment fina medier inte vill befatta sig med. Också politiker har börjat använda nätet för att vända sig

direkt till folket i stället för att gå via det etablerade partimaskineriet.

Nätet är naturligtvis inte lösningen på alla problem. Men det har förnyat och vitaliserat demokratin. Och nog har smedjan.com bidragit till att bryta det traditionella kulturetablissemangets monopol på det offentliga samtalet.

Läs mer:

www.smedjan.com

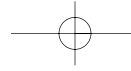
www.frihandel.nu

www.johannorberg.net

www.drudgereport.com

Carl Rudbeck är chefredaktör
för smedjan.com. ▶

Ett reportage av Christian Gergils, frilansskribent:

Varför globaliseringsmotståndet inte blev ett »nytt 68«

Efter Seattlekravallerna blev kapitalismen åter kontroversiell i Sverige och medier och politiker hyllade Attac. Många förutspådde »ett nytt 68«. Men globaliseringsmotståndet dog snabbt ut, och i dag är opinionen i Sverige, från vänster till höger, återigen mycket mer globalistisk och frihandelsvänlig än i något annat väst-europeiskt land. En av de viktigaste förklaringarna till det är ett mångårigt, systematiskt arbete från Timbros sida.

Seattle, USA, den 30 november 1999: Våldsamma kravaller mot WTO:s toppmöte. 50 000 demonstranter och nära 10 000 deltagare i upploppen. Invigningen får ställas in. FN:s Kofi Annan och USA:s utrikesminister Madeleine Albright kan inte ens ta sig från sitt hotell på grund av kravallerna.

Polisen i Seattle var lika förberedd som världsoptionen, det vill säga i stort sett inte alls. Snabbt vidtog de exceptionella åtgärder, införde undantagstillstånd och utgångsförbud. Nyheten och demonstranternas budskap kablades ut över hela världen:

»De ser WTO som en odemokratisk organisation som går företagens ärenden, som inte tar hänsyn till miljön och arbetarnas rättigheter. – WTO sätter profit före planeten och dess invånare. Folk har kommit från hela världen för att stoppa WTO därför att insatserna är för höga för att stanna hemma, sade Denis Moynihan från paraply-

organisationen Direct Action Network till AP.«
Aftonbladet 1 december 1999.

Det enorma genomslaget sporrade antikapitalister över hela världen till nya protester. Det som snart skulle bli en av vår tids mest inflytelserika opinionsströmningar – mot världshandel och internationell kapitalism – hade fått en flygande start.

Samtidigt var den intellektuella beredskapen låg. Om Seattlepolisen bemötte aktivisterna med hårdföra metoder så stod man i de västerländska politiska skyddsneten handfallna inför den frihandelsfientliga opinionen.

»Det var intuition«

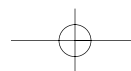
Men det fanns ett undantag – Sverige. För även om globaliseringen inte behandlades som någon stor fråga av medierna, hade Timbro redan gjort en annan analys: – Det var inte så att vi var säkra på att det här skulle bli en stor debatt utan det var väl mer intuition. Vi hade redan 1997 gjort Globalisering till ett programområde, berättar Timbrochefen Mattias Bengtsson, som började som vice VD under P J Anders Linder 1996.

– Vi kände att här fanns en möjlig kritik mot vår agenda, som riskerade att spilla över i allmän motvilja mot kapitalism och frihandel. För första gången sedan murens fall fanns en känsla av att vänstern började ta mark igen, säger Mattias Bengtsson.

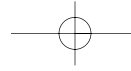
P J Anders Linder hade tidigt uppmärksammat den tyska boken [Globaliseringsfällan](#), och i ett mötesprotokoll från Timbrostyrelsen i september 1997 beskrivs analysen: *»Globaliseringen är högaktuell ... Investeringar, frihandel och teknikspridning innebär att miljoner människor kommer in i den moderna ekonomin och får en chans att få det bättre. Inte desto mindre finns en stark vänsterradikal – och konservativ – motreaktion mot det som sker. Teknikfientliga och trångt nationalistiska debattörer hörs allt oftare angripa globaliseringen. Boken [Globaliseringsfällan](#) är årets tydligaste exempel. Den gick direkt till topp på kritikernas listor!«*

Redan i oktober 1997 arrangerade Timbro de första globaliseringsseminarierna. 1998 gav Timbro ut en hel artikelserie ur tidskriften *The Economist* under titeln [Fakta och myter om globalisering](#), och Carl Rudbeck förklarade att kulturell globalisering leder till pluralism snarare än till disneyfiering i [Creole love call](#). Mauricio Rojas motbevisade myten att frihandel och ny teknik skapar arbetslöshet i [Valser om arbetets slut](#), en bok som översattes till flera språk.

Journalisten Tomas Larsson, då baserad i Thailand, skrev många artiklar och böcker åt Timbro, som försvarade den globala marknadsekonomin. I början av 1999 gav Larsson ut [Världens klassresa](#), som förutspådde Seattlemötets sammanbrott och som senare också gavs

Handelshuliganer vid Göteborgskravallerna juni 2001. ▶

ut i USA. I nättidningen smedjan.com publicerades rader av artiklar som bemötte kritiken mot globaliseringen. När kravallerna utbröt i Seattle i slutet av 1999 hade Timbro alltså grundlagt det idémässiga försvaret för frihandel i ett par års tid, med bokutgivning och seminarier.

När Sverige blev frihandelsfientligt

»Anti-globalisering« inför och efter Seattle är ett av vår tids mest framgångsrika politiska opinionsarbeten. I så gott som hela västvärlden finns starka krafter som förespråkar protektionism, inte minst inom EU. Nu bildade de allians med gamla socialister och nya folkrörelser i kritiken mot handel, mot penningtransaktioner och mot »multinationella företag«. Den franska rörelsen Attac spred sig över världen.

Som en liten och öppen ekonomi har Sverige en lång frihandelstradition. Men under 70-talet rörde sig såväl vänstern som borgerligheten i motsatt riktning. »Tredje världen« som det hette då, skulle skyddas från Västerlandets ideal och marknadstänkande. Bistånd, socialism och självförsörjning var orden för dagen. »Rättvis handel« ansågs bättre än frihandel.

Med facit i hand kan man konstatera att försvaret för frihandel i dag är starkare än någonsin i Sverige. Det är därmed lätt att glömma hur det såg ut i Sverige för bara ett par år sedan, efter Seattlekravallerna. Medierna fylldes

med angrepp på marknadsekonomi, och frihandel betraktades under en tid nästan som ett svärord.

När Attac lanserades i Sverige i början av 2001 jublade den svenska vänstern. Här kom »den nya folkrörelsen« som visade att det var marknaden, världshandeln och kapitalismen som bar skuld till fattigdom och lidande. De flesta minns säkert den mediala uppståndelsen. I snart sagt varje debattprogram lyftes Attac fram – och de antikapitalister som legat lågt sedan murens fall vädrade morgonluft. På två månader ägnades nästan 400 tidningsartiklar och etermedieinslag åt dem. Konsensus i Sverige höll på att kantra kraftigt åt vänster. Statsminister Göran Persson och Malmös starke man, Ilmar Reepalu, förklarade att de sympatiserade med Attac. I ett pressmeddelande förkunnade miljöpartiets språkrör Lotta Nilsson Hedström stolt att hon aktiverat sig i »anti-globaliseringsrörelsen«.

Kunskaperna om argumenten för globalisering var dåliga. Starka mediala krafter kunde snabbt flytta opinionen. Det var precis det som Timbro hade antagit – och förberett sig på.

frihandel.nu

Redan i början av november 1999, två veckor före kravallerna i Seattle, sjösatte Timbro hemsidan frihandel.nu, fylld av statistik, rapporter och länkar till försvar för frihandeln.

– Vi ville utmana motståndarnas myter med fakta och argument om globalisering, för att på det sättet verkligen bli en portal för alla frihandelsvänner. Samtidigt ville vi lansera ett positivt alternativ till globaliseringskritikerna och beskriva de visioner och värderingar som öppna gränser och fri handel bygger på, säger Johan Norberg som fick ansvaret för att bygga upp frihandel.nu.

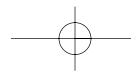
Det behövdes statistik och fakta som visade att globalisering och världshandel minskar fattigdom och svält och inte alls drabbar, utan gynnar, världens fattigaste länder. Inte minst behövdes pålästa och engagerade personer som kunde ta debatten direkt när gnistan tände elden.

När kravallerna i Seattle blev en världsnöhet och frihandelsmotståndarna fick den medvind de länge hoppats på, fanns det både intellektuell och medial beredskap i Sverige.

– Vi fick ingen bred medial uppmärksamhet för frihandel.nu. Portalen användes snarare av journalister och studenter som informations- och argumentationsbas – och det var också meningen. Den stora »striden« kom senare, berättar Mattias Bengtsson.

Attac och motattack

Den svenska debatten startade år 2000. På sommaren gav den socialdemokratiska tankesmedjan Agora ut Bim Clinells bok [Attac – gräsrotternas revolt mot marknaden](#).

Det var då Attacs uppmarsch inleddes och den ovan refererade mediala entusiasmen utbröt.

Problemet för Attac visade sig emellertid vara att motståndet redan var förberett. Alla fakta som underminerar Attacs påståenden, statistik till världshandelns försvar och kunskapen om det nationalchauvinistiska och våldsamma inslaget i den franska Attac-rörelsen hade dokumenterats.

Den 26 september 2000 publicerades uppropet »Motattack« i Dagens Nyheter. På initiativ av Timbros Mauricio Rojas gick ledande företrädare för borgerligheten, som Alf Svensson, Gunilla Carlsson och Karin Pilsäter samt fristående tänkare som Göran Skytte och Merit Wager ut i en intellektuell protest mot Attac och anti-globalisterna. Samtidigt startade webbsajten www.motattack.nu. Över 3 000 personer anslöt sig snabbt till uppropet.

Under 2001 hade svenska Attac sin korta och intensiva storhetstid. Medlemmarna påstods uppgå till tusentals och lokalavdelningar fanns i snart sagt varje stad.

Men redan från starten var organisationen splittrad. Motattackuppropet, som bland annat riktade uppmärksamheten på de protektionistiska och våldsinriktade inslagen i Attac gjorde att arbetet kändes olustigt för många. Den svenska rörelsen hade svårt att försvara att man hade sitt ursprung i den franska Attacrörelsen.

◀ När »Tobinskatten« på valutatransaktioner lanserades i svensk debatt var Klas Eklund, chefekonom på SEB, omedelbart framme med motargumenten. Timbroseminarium maj 2001.

◀◀ Sveriges första »Walk for capitalism«, december 2001.

I den starkt kollektivistiska ledningen för Attac fanns en medveten agenda där frihandel, ekonomiskt utbyte och fria kapitalrörelser behandlas som onda. Skatter, tullar och all upptänklig form av protektionism försvarades, och det var globaliseringen som sådan som var måltavlan. Men många av de engagerade som deltog i protester och möten hade ingen sådan agenda, utan var mer bekymrade över verkliga missförhållanden, som fattigdom och hunger.

Timbros Mauricio Rojas, Johan Norberg och Fredrik Erixon reste landet runt och debatterade. Inför en globaliseringskritisk publik förklarade de att de fattiga länder som bejakade globaliseringen snabbt och påtagligt reste sig ur fattigdomen, och att det var västvärldens motstånd mot de fattiga ländernas rätt att exportera sina produkter som var den stora boven. Ofta blev publiken allt mer positiv till budskapet under debatternas gång, och motdebattörerna förlorade mycket i självförtroende när de mötte pålästa och engagerade globaliseringsvänner.

Johan Norberg fick också ta plats i de flesta tv- och radiodebatter där Attac Sverige var representerat. Han blev något av frihandelsvännernas mediala ansikte. Med sitt anarkistiska förflutna, sitt långa hår och stora intresse för kultur, svartrock och synth var han en person som också unga och radikala kunde identifiera sig med.

Ledningen för Attac avslöjades från början, och de många »gräsrötter« som i andra länder förförts att ge

organisationen sitt stöd kom aldrig att sluta upp bakom rörelsen i Sverige. Rörelsens huvudfråga, en skatt på internationellt kapital, sköts snabbt i sank av Klas Eklund i Timbroskriften [Tobinskatten – ett medel söker sitt mål](#), och den återhämtade sig aldrig.

»I dag består Attac av en mobiltelefon och ett anteckningsblock«, konstaterade en av organisationens ledande namn (Hans Abrahamsson, tv4 Göteborg, 4 mars 2003). »Det kan vara så att luften lite gått ur«, sade en annan, när det stod klart att var tredje Attac-förening lagt ned efter det första året (America Vera-Zavala, p1 morgon, 14 maj 2002). Den av medierna så uppblåsta trenden kom av sig innan den hunnit bli en riktig kraft i svensk opinion. Språkröret Lotta Nilsson Hedström gick tillbaka och retuscherade om sitt gamla pressmeddelande på miljöpartiets hemsida. Begreppet »anti-globaliseringsrörelsen« ersattes med det mer neutrala begreppet »rörelsen«.

Om kravallerna i Seattle var början på antiglobaliseringsrörelsen var upploppen och förstörelsen under EU-toppmötet i Göteborg i juni 2001 slutet, i alla fall i Sverige. Där vände vinden slutgiltigt. Det som i Seattle, Prag och Genua hade känts som behörigt avstånd blev i Göteborg kusligt närvarande. Motreaktionen exploderade. Att vara mot globalisering blev i Sverige både lite tontigt och antiintellektuellt.

▶ »Tullar är som kryptonit«, förklarar Smedjankolumnisten Mattias Svensson vid protest mot USA:s ståltullar, mars 2002.

Till hyperkapitalismens försvar

Segrarna skriver historien, och i det här fallet heter det främsta dokumentet [Till världskapitalismens försvar](#). Mattias Bengtsson hade uppmuntrat Johan Norberg att skriva ett globaliseringsmanifest som systematiskt avslöjade anti-globalisternas världsbild. På internseminarier under skrivandets gång hjälpte Mauricio Rojas och Fredrik Erixon till med att förfina argumentationen. Boken gavs medvetet ut i juni 2001, samtidigt som Göteborgsmötet ägde rum. Timbro räknade med att det skulle bli stormigt, och när globaliseringskritiken misskrediterat sig själv var det viktigt att kunna presentera en alternativ världsbild som kunde ge tydliga, liberala svar på de uppriktiga farhågor som fanns.

Utifrån erfarenheter av debatter med Attac-vänstern skrevs boken som samlade det praktiska, statistiska och principiella försvaret för en värld av fria marknader och utan gränser. Till världskapitalismens försvar är en fakta-späckad och övertygande genomgång av hur fri handel och fria kapitalrörelser leder bort från fattigdom och förnedring.

Från början hade boken arbetstiteln Till hyperkapitalismens försvar. Titeln var ett angrepp på Studio Etts kommentator Björn Elmbrant, som skrivit boken Hyperkapitalismen och blivit en ledande kritiker av globalisering och kapitalism. Men Norbergs bok blev

mer och större än bara ett inlägg i den debatten – och titeln ändrades i sista stund.

Mattias Bengtsson såg sprängkraften i Norbergs bok och valde att göra en av Timbros hittills mest ambitiösa lanseringar. Genomslaget blev enormt. Först ut på plan, genom att trotsa första recensionsdatum med ett par dagar, var Expressens kultursida. Den som skrev där var – Björn Elmbrant. Den recensionen var av naturliga skäl ingen hyllning men satte nivån för intresset. Därefter följde närmare hundra recensioner och debattinlägg. De flesta tog boken i varmt försvar. I dag har den svenska versionen tryckts i tre upplagor, snart 10 000 exemplar, vilket är en enorm siffra för en svensk debattbok.

Att tankesmedjan har varit framgångsrik i den långsiktiga satsningen på globaliseringsfrågan bekräftas av att man har fått exportera sina idéer. En stor internationell publik har på hemmaplan bara fått höra kritiken mot globalisering och vänder sig nu till Sverige för att få motargumenten. Till världskapitalismens försvar är utgiven i tio länder, översatt till bl a engelska, tyska, franska, holländska, turkiska och estniska. Kinesiska och spanska står på tur. Världspressen har höjt Norbergs bok till skyarna, och han har fått flera prestigefyllda utmärkelser för sin bok, som det amerikanska Antony Fisher-priset och den tyska Hayekmedaljen. Johan Norberg, Mauricio Rojas och Fredrik Erixon bjuds regelbundet in för att

föreläsa om ämnet över hela världen. Sverige och Timbro har blivit en ledande exportör av idéer till globaliseringsförsvar.

Såväl borgerligheten som de tongivande personerna inom socialdemokratin har i dag tydligt återtagit både det principiella och det praktiska försvaret för frihandel. Det är lätt att bli hemmablind och tro att samma sak gäller också i våra grannländer. Men det eniga försvaret för globalisering och frihandel är ett svenskt fenomen – inte ett europeiskt.

Det som i Sverige utmålades som ett »nytt 68«, förvandlades i stället till en starkare medvetenhet om behovet av en öppen ekonomi och problemen med protektionism. Det är svårt att tro att det skulle ha kunnat ske utan Timbro.

Timbros Johan Norberg vid Brandenburger Tor i Berlin, efter att ha mottagit Hayekpriset för boken *Till världskapitalismens försvar*.

Den globala tankesmedjan 1999 – 2004

Länder där Timbroanställda har fått böcker och artiklar publicerade

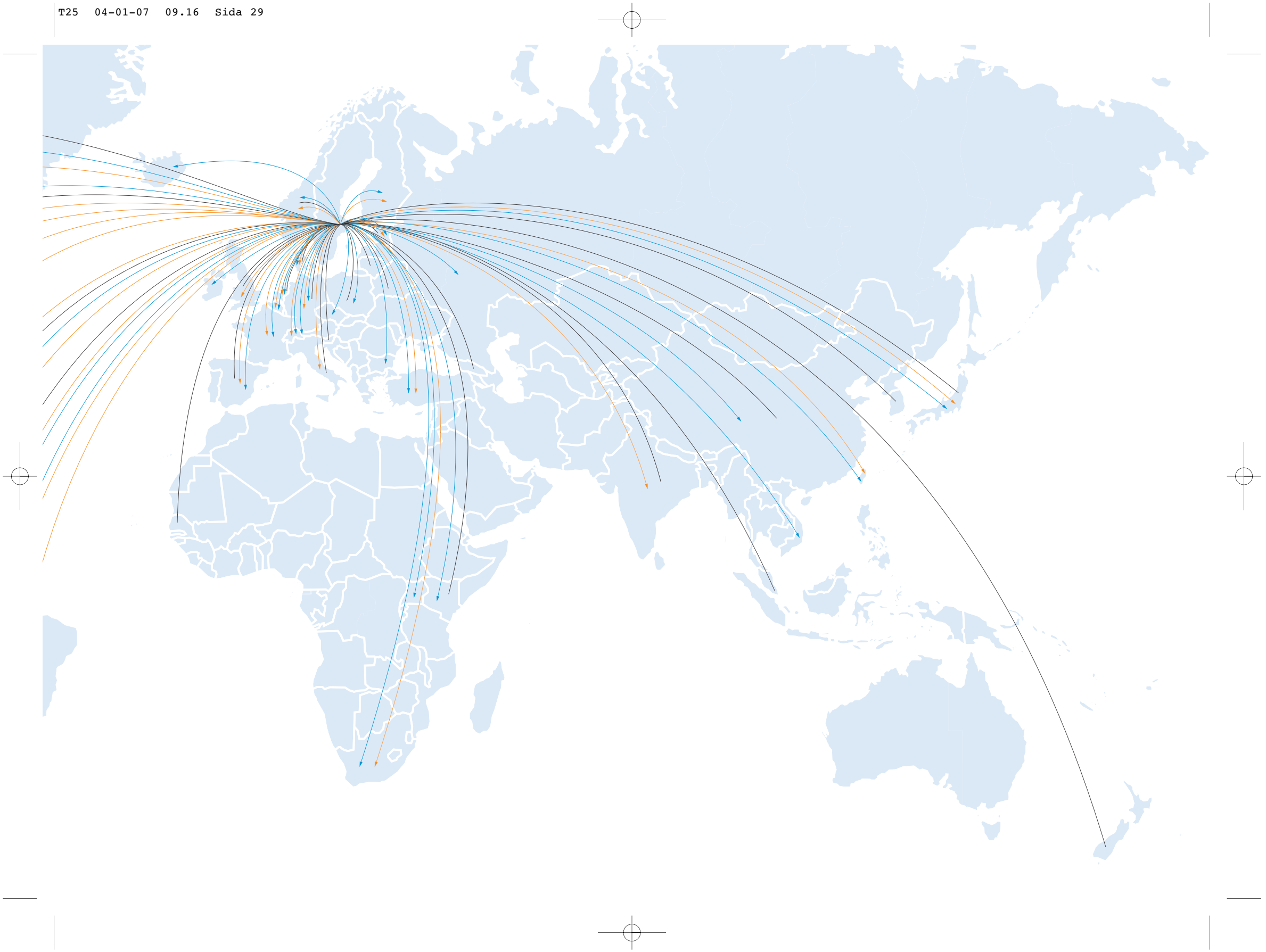
Länder där Timbroanställda har föreläst och debatterat

Länder varifrån Timbro har bjudit in talare och debattörer till evenemang i Sverige

»I have found that Timbro always gets a very good, well informed and influential audience for all their events. Their various books and publications are also of very high quality, and an important contribution to various public policy debates in Sweden and Europe.«

– DEEPAK LAL
PROFESSOR UCLA

Johan Norberg Idéutvecklingsansvarig

Vissa anser att Johan Norberg har gått en lång väg sedan han startade ett anarkistparti i högstadiet och var med och drev svartklubb och gömde flyktingar i nyliberala aktivistnätverket Frihetsfronten. Självt ser han det inte så. Det är samma vision om den individuella friheten som driver honom nu, även om den kanske tar sig andra uttryck.

Hans upprorsanda märks i dag i en principiell argumentation mot tullar, subventioner, skatter och andra statsingrepp i människors liv. Samtidigt framför Johan radikala åsikter på ett ödmjukt och artigt sätt så att åhörare och motdebattörer tvingas att lyssna på argumenten. När Staffan Heimerson en gång recenserade tv:s åsiktspaneler skrev han att Johan »i varje ämne visar sig disciplinerad och älskvärd, även när giftet dryper ur mungipan«.

Johan började på Timbro 1999. Då hade han redan skrivit en uppmärksammad bok som argumenterade för att Vilhelm Moberg hörde mer hemma i en anti-auktoritär, liberal tradition än i arbetarrörelsen, samt en bok om den svenska liberalismens historia som har blivit standardverket på området. Det var ämnen som var naturliga för en idéhistoriker, som särskilt specialiserat sig på politisk filosofi. Det är till Johan du bör vända dig om du vill diskutera Lockes förvärvskriterier, eller skillnaden mellan Mills kollektiva och Rands individuella konsekvensetik.

Johan, är du chefsideolog på Timbro?

(Skratt) – Nej, det där är bara ett skämtsamt begrepp som vissa tidningar använder om mig. De blev frustrerade över att jag inte hade någon titel på visitkortet och hittade därför på en egen. Men kornet av sanning är att min uppgift är att leda Timbros idéutveckling. Så jag ska se till att den övergripande ideologiska diskussionen utvecklas, samt att den vägleder våra insatser i olika sakfrågor. Det är därför jag kan involvera mig i debatter av de mest skilda slag, det grundläggande liberala perspektivet är ju relevant i allt från EU-debatten till synen på mänskliga rättigheter.

Johan ägnar den mesta tiden åt att föreläsa och skriva. Han är också redaktör för globaliseringsportalen frihandel.nu. Det är knappast en slump att han har varit särskilt engagerad just i globaliseringsfrågan, för det är egentligen inte en enskild sakfråga, utan samlar allt från synen på företagsamhet och skatter till protektionism och ekonomisk historia. Med bestsellern *Till världskapitalismens försvar* i åtskilliga översättningar, och den brittiska tv-dokumentären *Globalisation is good* har han etablerat sig som en av världens mest efterfrågade globaliseringsdebattörer. Om internationella medier och konferensarrangörer söker en principiell frihandlare så är det inte sällan Johan de vänder sig till.

Nu har emellertid denne globaliseringsentusiast

signalerat att han gärna tar en paus från globetrottandet. Helst av allt önskar han just nu byta ut flygplatskaffet mot en stor kanna te och lite tid att sitta hemma och skriva en ny bok. Eller ett par.

Johan Norberg, född 1973 i Stockholm

Ansvarig för Timbros idéutveckling, redaktör för frihandel.nu. Fil mag med idéhistoria som huvudämne.

Syns ofta i SVT Morgon och Kulturnyheterna, och hörs i BBC.

Ser gärna på Star Trek, hans favoritfilm är *Shawshank Redemption*. Lyssnar på melankolisk rock och synth. Det ryktas om att det finns en gammal demo från Johans tid som synthmusiker, där han sjunger anti-fascistiska texter på tyska. Men det vägrar han att vare sig bekräfta eller dementera.

Läs mer: www.johannorberg.net

▲ Jason Turner, en av förgrundsgestalterna för de lyckade amerikanska välfärdsreformerna på besök i januari 2003.

▲ Dick Erixon, redaktionssekreterare på smedjan.com, och Timbros Johan Norberg, Fredrik Erixon, Anna Wilson, Karl Bengtsson och Lars Wiik.

▲ Göran Skytte diskuterar politisk förnyelse på Timbro Syd, mars 2003.

▼ Johanna Möllerström och Carolin Dahlman (till vänster på bilden) utmanar vänsterns monopol på feminism med boken *Frihet och feminism*, december 2003.

»Timbro leads the European struggle for free markets and free individuals, in the tradition of Adam Smith and classical liberalism.«

— VERNON SMITH

Centrum för välfärd efter välfärdsstaten

För inte så länge sedan rådde det bred konsensus i vårt land om att den svenska välfärdsstaten var skapelsens krona. Andra länder rangordnades på den tiden i termer av mer eller mindre utvecklade välfärdsstater. Numera är tongångarna annorlunda.

I informationsrevolutionens och globaliseringens tidevarv kan vi inte organisera välfärden som vi gjorde i det gamla nationscentrerade industrisamhället. Människor som producerar och konsumerar utbildning, vård och omsorg accepterar inte längre att vara undersåtar. Ett decennium av förändringar i välfärdsproduktionen, med mera mångfald, konkurrens och medborgarmakt som följd, har visat att idén om välfärdsstaten som civilisationens höjdpunkt bara var en skapelse av vår egen trångsynthet.

The times they are a-changin', som Bob Dylan skulle ha uttryckt det. Insikten att vi lever i en löftesrik men också fordrande tid av förändring är i dag inte reserverad för några enstaka visionärer. Tiden är mogen att ställa frågan om hur välfärden efter välfärdsstaten ska se ut. Detta är cvv:s uppgift, en välfärdspolitisk idéverkstad, en mötesplats för en öppen dialog om framtiden och vägen dit.

cvv skapades 1999 som en del av Timbro, med Mauricio Rojas som verksamhetsansvarig. Sedan dess har ett femtiotal skrifter givits ut, omkring hundra seminarier hållits och tusentals personer har deltagit i aktiviteterna.

Verksamheten har kombinerat två centrala perspektiv. Det ena fokuserar på framväxten av en ny verklighet – informationsrevolutionens, mångfaldens och den globala

närhetens verklighet – som fordrar nya välfärdspolitiska ansatser och lösningar. Det andra är ett värdeorienterat perspektiv, som betonar potentialen i frihetens idéer för välfärdens nya organisation.

Tonvikten läggs mer på det nya som växer fram än på det gamla som vacklar och krymper, mer på det positiva och hoppande än på kritiken av det bestående.

Detta utesluter varken kritiken av det gamla eller den insiktsgivande tillbakablicken. Men det mest angelägna är att med hjälp av goda exempel peka på framtidens möjligheter.

cvv:s målsättning har inte varit att skapa braskande rubriker eller stormiga debatter – även om det också har skett. Målet har varit att skapa nya nätverk och allianser med nytänkare, beslutsfattare och personal, som annars inte har kontakt med Timbro och känner ett starkare engagemang för sina verksamheter än för ideologi. Privata och kooperativa alternativ har fått argument för sin existens, och det offentliga har fått idéer till omvand-

◀ Frivilligorganisationerna är allt viktigare i en välfärdsstat som sviker. Journalisten och senare riksdagsledamoten Lena Liljeroth kartlägger det civila samhället, december 2000.

◀◀ Timbros Anna Wilson och Mauricio Rojas planerar nya arrangemang på välfärdsområdet.

ling. Viljan till förändring har byggts upp underifrån. Öppenhet är nyckelordet i arbetet. cvv lämnar bakom sig blockerande motsättningar och tron på att det bara finns en enda lösning på framtidens utmaningar. I en tid av ökad rörlighet och individualisering krävs en mångfald av flexibla välfärdslösningar med utrymme för kreativt samarbete mellan politik, marknad och civilsamhälle. cvv söker över hela det politiska fältet efter de idéer som öppnar för utvecklingskraft.

Läs mer: www.cvv.nu

»Timbro har lyckats formulera vilka problem som ska vara föremål för politisk debatt, och vilka som inte ska vara det: Det förhållande att vi idag diskuterar avregleringar och utförsäljning av statliga företag, privatisering av skolor, bristerna i den offentliga sjukvården och så vidare, medan vi inte diskuterar fördelningen mellan arbete och kapital när det gäller produktionsresultatet.«

ANDERS LJUNGGREN, CENTERNS MAN PÅ
FINANSDEPARTEMENTET 1995-97

▼ Anne-Marie Pålsson, Mauricio Rojas, Sandro Scocco och Pernilla Ström debatterar skattereformer och bidragsfällor, maj 2001.

▼ Kristina Axén Olin, Hans Jeppsson och Gunnar Strömmer på cvv:s treårsjubileum, januari 2003.

Johan Hjertqvist verksamhetsansvarig för Timbro Hälsa

Vissa tror att Johan Hjertqvist är ett nytt ansikte på Timbro. Men han är tvärtom en av pionjärerna, som redan 1978 ombads att börja bygga upp tankesmedjan. Efter att i många år ha slagits för liberala idéer mot studentvästern i universitets- och studentpolitiken kändes det skönt att göra något mer konkret. Det var början på ett kvartssekel av verksamhet som idéentreprenör.

Timbro organiserade bland annat Näringslivets Presstjänst, som upphörde först 1993. Efter fem år som chefredaktör för presstjänsten lämnade Johan Timbro för att delta i uppbyggnaden av Sveriges första privata aktiebörs. Därefter följde en rad idéinriktade engagemang vid kommunikationskonsulten Burson-Marsteller, han var verksam som kommunalråd i Tyresö och tog initiativ till samarbetsprojekt i vårdfrågan (HELA, Vårdförbundet).

På frågan vad som har drivit honom att under många år utveckla och engagera sig för samhällsförändring svarar Johan med ett citat av George Bernhard Shaw: »Some men see things as they are and say 'why'. I dream things that never were and say 'why not'.« Genom alla hans uppdrag löper en röd tråd, nämligen idén om individens ansvar och förmåga. Som kommunalråd drev Johan linjen att ställa tydligare krav på socialbidragstagare, något som på det tidiga 1990-talet var starkt kontroversiellt men som så småningom bekräftades genom lagändringar.

Med Vårdförbundet ville han peka på att vård och omsorg är en potentiell tillväxtnäring snarare än ett kostnadsproblem, som det oftast behandlas som. Det var utmanande, men i dag beskriver till och med statliga utredningar vården på likartat sätt. När EU nu diskuterar den så kallade Lissabon-processen börjar sjukvårdens tillväxtpotentialer lyftas fram allt mer. Och genom att formulera idén om sjukvårdskonsumenten vill han öppna vården för ett partnerskap som ersätter den hierarkiska relationen vårdgivare – patient som bygger på ransonering och förmyndarskap.

Johan, nu är du tillbaka där du började, vad är ditt uppdrag på Timbro nu?

– Sedan 2000 driver jag Timbro Hälsa, en fristående tankesmedja inom tankesmedjan, med egen finansiering. Målet är att visa hur sjukvården och vårdkonsumenterna ska kunna befrias från de offentliga monopolens fjättrar. Jag arbetar för att samla tänkare, beslutsfattare och medarbetare i vården som vågar tänka i nya banor. Dessutom föreläser jag mycket utomlands och bygger upp ett internationellt nätverk, som kan möjliggöra ett starkare tryck på förändring av sjukvårdssystemen.

På så vis kommer idéerna också tillbaka till Sverige. En socialdemokratisk sjukvårdsutredare har berättat hur

han av talrika sjukvårdsdelegationer från Kanada redan på Arlanda fått frågan: »Den här svenske experten som ofta besöker Kanada och får stor uppmärksamhet, mr Hjertqvist, honom känner du väl?«

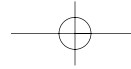

Johan Hjertqvist, född 1947 i Stockholm
Jur kand, verksamhetsansvarig för Timbro Hälsa.

Största egna bestsellern hittills: *Direktörernas kokbok* från 1984 (medförfattare Herbert Rock), som såldes i 12 000 exemplar.

Intressen: Matlagning, fjällvandring, målning, fågelskådning, dykning.

Favoriträtt: Sillbullar (med korintsås, förstås).

Barbro Bengtson, ▶
förlagschef.

Timbro förlag – idéernas vingård

Många tror att Timbro bara är ett förlag. Det är en missuppfattning. Men bokutgivning är ett av de viktigaste verktygen för att sprida våra idéer. Boken är ett mer beständigt medium, som ger tid till eftertanke och utvecklade resonemang i en tid av flyktiga möten.

Förlagsverksamheten är med andra ord en del av Timbro. Om man vill beskriva detta förlag med konventionella termer kan man säga att vi är ett av Sveriges många småförlag, att redaktionen är tre personer stark och att vi har en årsutgivning på 20–25 titlar inom ämnesområdena samhällsdebatt, politik och ekonomi.

Förlagsarbetet har sin egen rytm. Det hårdaste jobbet har naturligtvis den som författar en skrift. Unga författare – varav många publicerar sina första alster hos oss – behöver mycket stöd under skrivprocessen. Andra som har större rutin arbetar helt på egen hand. Manus ska behandlas redaktionellt, ibland fackgranskas. Litteraturlistor ska upprättas, referenser kollas. Text ska sättas, brytas och korrekturläsa, omslag ska formges, tryckerier anlitas.

Genom att själva hantera detta har vi ett direkt inflytande över bokens innehåll och utseende, från idéprocess till färdig produkt. Det är viktigt. Visserligen står författarna själva för sina åsikter, och vi låter ofta motstridiga åsikter komma till tals. Men samtidigt ska

en bok från Timbro avspegla prioriteringarna och tankearbetet i smedjan.

Det innebär inte att vi måste göra allting själva. Vi omges av gynnsammast tänkbara mylla. Förutom den kompetens och de specialintressen som finns på Timbro spinns runt omkring oss ett allt vidare nät av kunskap. Vi tar emot och skickar ut impulser till enskilda människor, tankemedjor och organisationer – i Sverige, i Europa, Syd- och Nordamerika, Afrika och Asien.

Vid behov kan vår redaktion växa sig nästan hur stor som helst. Med teknikens hjälp kan man få tillgång till fackgranskare i Australien, statistik från Argentina, grafisk design från USA. Och så vidare.

Vi har hittat en väl fungerande modell som bygger på samarbete med skickliga medarbetare utanför huset. Vi omges i dag av ett vältrimmat team av experter som är bland de bästa inom sina specialiteter. Tack vare detta samarbete kan vi hålla ett tempo i utgivningen som tillhör de högsta i Sverige, trots redaktionens blygsamma storlek.

Ibland är det väldigt många bollar i luften, stressen nästan olidlig. Men det glömmar man när man öppnar en bok som kommer direkt från tryckeriet. Man drar in doften av trycksvärta och känner den öppnade bokens fräschör mellan fingrarna. Boken är resultatet

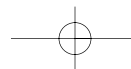
av så många människors arbete och ambitioner, och man önskar helhjärtat att den ska motsvara alla förhoppningar.

Läs mer:

www.timbro.se/bokhandel

»Reading furnishes the mind only with materials for knowledge; it is thinking that makes what we read ours.«

JOHN LOCKE (1632-1704)

Eli Hecksher-programmet – en spjutspets i ekonomidebatten

Nationalekonomi kan vara infernaliskt tråkigt. Till och med oväsentligt. Men det kan också vara ett levande studium av samhället som utgår från individens värdighet och beprövad erfarenhet, som tar fasta på människans innovations- och skaparkraft, som för samman alla de samhälleliga skärvor som formar ekonomin till en helhet. Det är allt annat än oväsentligt. Det är revolutionerande. Till och med roligt.

Allt detta blir tydligt när man läser Eli Hecksher. Hans texter kan ibland vara så knastertorra att boksidorna spricker, men de vibrerar av bildning, visdom och känsla för den ekonomiska liberalism som han formulerade

tillsammans med Adam Smith, Joseph Schumpeter, Friedrich Hayek och andra.

Därför bär Timbros samhällsekonomiska program också Eli Heckschers namn.

Eli F Hecksher (1879–1952) är en av de största svenska ekonomerna genom tiderna. Hade han levt 1977 när Bertil Ohlin och James Meade fick nobelpriset i ekonomi hade han otvivelaktigt fått dela det med dem; Hecksher var nämligen upphovsmannen till det som kommit att kallas för Hecksher/Ohlin-teoremet, en central del av utriekeshandelsteorin. Hecksher var den ledande representanten för ekonomisk liberalism i Sverige och var med om att utforma det tidiga 1900-talets marknadsekonomiska politik som byggde på frihandel, skepsis mot regleringar och subventioner samt en passionerad tro på liberal demokrati.

Timbro har de senaste åren arbetat för att stimulera den samhällsekonomiska debatten och gjuta nytt liv och mod i den ekonomiska liberalismen. Arbetet har siktat på långsiktig utväxling genom att verka för en liberal syn på ekonomin bland studenter och förstärka ekonomernas plattform i samhällsdebatten. I Stockholm, Lund och Göteborg arbetar Timbro till exempel med ett nätverk av unga ekonomer.

Syftet har också varit att engagera människor och

idéer för att aktivt sätta agendan för det ekonomisk-politiska samtalet. Ett sådant exempel är de två rapporter om hur EU:s skamlösa jordbrukspolitik kan reformeras, som givits ut av Kurt Wickman, ekon och fil dr, verksam vid Högskolan i Gävle och Chulalongkorn University i Bangkok – [A new agenda for European agriculture](#) och [Whither the European agricultural policy?](#) De har debatterats flitigt i svenska och internationella medier, och orsakat proteststormar från EU:s jordbrukslobby.

Texter av Eli Hecksher

Timbro har givit ut två antologier om och av Eli Hecksher. I den första antologin, [Eli Hecksher – om staten, liberalismen och den ekonomiska politiken](#) (2001) har Kurt Wickman samlat några av Heckschers viktigaste bidrag till debatten om ekonomisk politik, planhushållning, keynesianism, skatter, regleringar med mera. I den andra antologin, [Janusansiktet Eli Hecksher – nationalekonom och ekonomisk historiker](#) (2003), av professor Mats Lundahl vid Handelshögskolan och Rolf G H Henriksson, universitetslektor vid Stockholms universitet, framträder Hecksher som vetenskapsman och banbrytande metodolog. Hecksher sammanför nationalekonomi och historia, och skapar därigenom ämnet ekonomisk historia.

◀ *Eli Hecksher (1879–1952), en av de största svenska ekonomerna genom tiderna.*

David Henderson, tidigare chefekonom på OECD, förklarar problemen med debatten om företags samhällsansvar, vid seminariet *Banditer eller samariter?*, maj 2003.

Jens Liljestrand förklarar att marknaden underlättar homosexuellas frigörelse och rätten att vara annorlunda, januari 2003.

Eli Heckscher Papers

I skriftserien Eli Heckscher Papers möts akademi och ekonomisk politik. Med akademins känsla för nyfiket och strukturerat sökande efter nya kunskaper, och med politikens känsla för det vardagliga och debattglada, publiceras i denna serie viktiga uppsatser om vår samhällsekonomi. Vissa Heckscher Papers diskuterar hur ny kunskap och aktuella händelser påverkar traditionella ämnen som handelspolitik och konkurrenspolitik. Andra röjer ny väg i ekonomidebattens frontlinje, som diskussionen om förutsättningarna för ett privat penningväsende och kritiken av »Corporate Social Responsibility«-ideologin.

Eli Heckscher Lecture

Timbro har tagit initiativ till en årlig föreläsning – Eli Heckscher Lecture – på Handelshögskolan i Stockholm. Precis som Bertil Ohlin-föreläsningen på samma högskola syftar den till att bli en världsledande föreläsningsserie och locka internationella vetenskapsmän som arbetar i Heckschers anda. Våren 2003 hölls den första Eli Heckscher-föreläsningen av Forrest Capie, ekonomiprofessor i London med merkantilistiska handelsregleringar och kapitalkontroller som specialområde.

Eli Heckscher-seminarier

Timbro arrangerar en serie med lunch- och middagsseminarier om samhällsekonomiska frågor. Seminarierna är både välbesökta och omskrivna. Ämnena för dem har varit många: den finansiella kollapsen i Argentina, de konkurrenspolitiska åtalen mot Microsoft, George W Bushs införande av ståltullar, biståndspolitik, Riksbankens pris i ekonomi till Alfred Nobels minne, EU:s nya konstitution, skattepolitiken, pensionsreformer, kapitalkontroller, Riksbankens penningpolitik med mera. På så sätt ser Timbro till att vetenskapen används till att sprida ljus över aktuella sakfrågor, och forskarna får en roll i samhällsdebatten.

På seminarierna har en rad kända debattörer och ekonomer medverkat, bland annat Mats Bergman, Fredrik Bergström, Pontus Braunerhjelm, Klas Eklund, Milton Friedman, Steve H Hanke, Helena Johansson, Mats Kinnwall, Peter Kleen, Lars Otterbeck, Ewa Rabinowicz, Razeen Sally, Joakim Stymne, Gordon Tullock, Vernon Smith, Bo Södersten, Stefan de Vylder, Monica Widegren och Gunnar Örn.

Den inklusiva marknadsekonomin

Sommaren 2002 publicerades den första studien någonsin om värdet på de rosa pengarna i Sverige – om hur stor köpkraften är bland homosexuella konsumenter. Fredrik Bergströms och Fredrik Erixons rapport *Rosa pengar* konstaterade att värdet är ungefär 80 miljarder kronor. Med detta som utgångspunkt visade rapporten hur marknadsekonomin oftast är bättre än staten på att bekämpa diskriminering på grundval av kön, hudfärg eller sexualitet. I januari 2003 publicerades boken *Made in Pride – ett reportage om det rosa kapitalet* av Jens Liljestrand, där analysen av rosa pengar och den öppna och toleranta marknadsekonomin utvecklades. Både rapporten och boken har blivit en riktig succé som satt tydliga spår i samhällsdebatten. Det är ett typiskt exempel på hur man kan illustrera marknadens frigörande kraft på ett oväntat sätt.

Timbros chefekonom Fredrik Erixon, ansvarig för Heckscher-programmet, här tillsammans med Gary Becker, nobelpristagare i ekonomi 1993.

Mattias Bengtsson Timbros chef

De trodde han var vegetarian.

Som ung och politiskt engagerad i det moderata ungdomsförbundet drev Mattias Bengtsson i början på 1980-talet tillsammans med likasinnade i Uppsala en hård kamp för frihetliga idéer.

Genom den tidigare Timbromedarbetaren John-Henri Holmberg introducerades han till libertarianismen, vilket bland annat ledde till en valkampanj med affischer över hela Uppsala med budskapet »Befria kapitalismen«. Mattias fick besöka polisen, som trodde att affischerna var en kommunistisk provokation mot ungdomsmoderaterna. När polisen förstod att så inte var fallet, dömdes han till böter för illegal affisivering.

Den radikala kritiken av välfärdsstaten, kombinerad med en motvilja inför en del av de mer mossiga traditionerna inom ungdomsförbundet, ledde till att Mattias krets blev omtalad. På en politisk konferens undrade en nyfiken skåning, som förstått att Mattias var från det underliga Uppsaladistriktet, om det inte var jobbigt att vara »vegetarian«.

Mattias förstod att kvalificerad idédebatt kanske inte var det mest utmärkande draget för politiska partier.

Nu är Mattias knappast känd som någon revolutionär testuggare. Trots Uppsalatiden och trots att han tillsammans med Christian Gergils och Anders Varveus grundade Frihetsfronten i början på 1990-talet, är en vanlig

uppfattning om Mattias att han är en resonerande och ganska försiktig, för att inte säga konservativ, person.

Mattias själv anser att detta beror på att hans starkt liberala övertygelse kombineras med en förmåga att inte låta den egna tron styra bilden av verkligheten. Det gäller att vara realist, och kanske lite cynisk, när man ska bedöma vad som är politiskt möjligt, anser han.

Dessutom håller sig Mattias medvetet i bakgrunden. Mattias är något av en teaterdirektör, som inte själv åtgår sig fram på scenen, men ser till att den fylls med rätt personer, som gör rätt saker vid rätt tillfälle. När Mattias erbjuds att sitta i TV-soffor eller få tillgång till studiomikrofoner föreslår han hellre medarbetare eller andra lämpade. Hans mål är att ge andra personer plattformar, så att det liberala nätverket växer sig allt större och bredare.

Det finns en viss chefstyp som tar åt sig äran av medarbetarnas idéer för att få allt ljus på sig. Mattias gör precis tvärtom. Idéerna till många böcker kommer från Mattias, men han skriver dem inte själv. Kollegerna ser Mattias som den självklart centrale inspiratören och idésprutan. Det är alltid till honom man vänder sig när

man behöver hjälp med infallsvinklar eller argument till en debatt eller skrift. Hans detaljerade kunskap om politik och opinion kombineras med näsa för hur detta påverkar det politiska spelet och möjligheterna till konstruktiv opinionsbildning. Det är många i Mattias breda nätverk inom politik och samhällsdebatt som drar nytta av hans idéer om hur man tänker nytt i gamla frågor.

Var står Timbro i dag, Mattias?

– Den allra roligaste utvecklingen just nu är Timbros skifte från idéimportör till idéexportör, det vill säga att intresset från omvärlden för det som produceras hos oss på Grev Turegatan har ökat starkt. Jag tror att det har att göra med att Sverige nu är i en historisk situation där sannolikheten för ett liberalt systemskifte är större än i många andra övermogna välfärdsstater.

Mattias tänker i alla fall göra vad han kan för att Timbro ska bidra till att förverkliga ett sådant skifte. Ingen ska låta sig luras av att han alltid ger ett sakligt och balanserat intryck, för han vet vad han vill. Han är fortfarande libertarian – och äter biff.

Mattias Bengtsson, född 1961 i Uppsala. Chef för Timbro.

Som så många andra ungdomspolitiker, oavslutade studier – för Mattias del i teknisk fysik, statskunskap och idé- och lärdoms historia.

Började som tidningsbud och slutade efter elva år på Svenska Dagbladet som biträdande politisk redaktör under de båda mentorerna Mats Svegfors och Håkan Hagwall. Kom till Timbro 1996 som vice vd under P J Anders Linder.

Är känd för sitt stora prylintresse och sin starka kärlek till Apple. Har ett halvt tusen filmer på DVD, som han gärna ser i sin hemmabio tillsammans med livskamraten Håkan. Oanad talang: skicklig hantverkare.

▲ Mats Ekelund, författare till Handbok i kommunal förnyelse, som inspirerat lokalpolitiker över hela Sverige till reformer.

»Timbro has made a major contribution to economic and political sanity in the Scandinavian countries. Its well-written and well researched papers cast a beam of light where light is badly needed.«

GORDON TULLOCK

◀ Timbros Agnes Svensson, Lars Wiik, Rickard Wendel, Lena Ohlsson, Charlotte Häggblad, Anna Wilson, Margareta Runsten och Carl Rudbeck.

▲ Lars-Johan Jarnheimer, vd för Tele2, talar om investeringsmöjligheter i forna Sovjetstater, april 2002.

Timbros programområde 3:

Liberal världsordning

Sveriges litenhet, vår frihandel och våra många drivande entreprenörer har givits oss en lång tradition av utrikesorientering och globalisering. Men vår neutralitet och vår historiska brist på moraliskt kurage, gjorde också Sverige till ett land utan behov att skilja på vän och ovän. Vi växte dessutom in i en kultur där vi sällan lät våra internationella ambitioner utmana de stela och inskränkta strukturerna på hemmaplan.

Den tiden är över. Gudskelov.

Internationalism i dag drivs av andra krafter. I centrum står människor och spontana processer som handlar efter principer och har intressen som inte sammanfaller med nationsgränser eller statligt beslutade ambitioner. Det är en värld där frihetstörsten river murar och diktaturer. Det är en värld av handel. Det är en värld av frivillig migration. Det är en värld av skattekonkurrens. Det är en värld av fria val. Allt detta utmanar den överdimensionerade reglerings- och välfärdsstat som byggts upp i Sverige och andra länder de senaste 50 åren.

Andra världskriget blev det definitiva slutet på globaliseringens första era. Med första världskriget kollapsade guldmyntfoten och kapitalets fria rörlighet. Under mellankrigstiden föll idén om öppen migration, och efter depressionen avskrevs principen om den unilaterala fri-

handeln. Med andra världskriget utplånades idén om den liberala världsordningen. Ur ruinerna steg idéer om internationella samarbeten. Bretton Woods-tvillingarna föddes. GATT skapades. FN-systemet utvecklades. Grunderna för en europeisk gemenskap formulerades.

Men kartorna var nu andra. De var ritade av Keynes och andra som såg gryningsljuset för en framväxande välfärdsstat, en stat som hade mycket större ambitioner än att bara lindra fattigdom och nöd, en stat av få samariter men med många kontrollanter. Grymma diktaturer blev likvärdiga samarbetspartners, och biståndsmedel användes till att bygga planekonomiska strukturer.

Under dessa femtio år har det emellertid med allt större kraft bänkts och tänjts på denna kartas gränser. Det har successivt blivit allt tydligare att den starka och nationellt orienterade välfärdsstaten inte kan förenas med den tilltagande globaliseringen. Vill Sverige fortsatt vara en ledande kraft för ökad globalisering måste vi först göra hemläxan. Utrikespolitik blir därför allt mer inrikespolitik. Vi kan inte möta de nya hoten från terrorism och skurkstater med en moraliskt bankrutt neutralitetspolitik som inte tar ställning i striden mellan demokrati och diktatur. Frihandel utmanar statliga monopol på olika slags tjänsteservice, offentliga upphandlingsregler och skyddade subventionsindustrier.

Människors rörlighet – i framtiden en central del av frihandelssystemet – utmanar ersättningssystem och arbetsmarknadskarteller. Kapitalrörligheten utmanar högskattestaten. En gammal princip av den humanistiske ekonomen Wilhelm Röpke är återigen relevant: »Internationalism begins at home«.

I en värld där människors kontakter över gränserna blir allt fler och allt viktigare måste vi bryta med kontroll- och isoleringsambitionerna. I stället måste vi upprätta nationella och internationella institutioner som stöder och sprider öppna samhällen och öppna ekonomier. Det är en liberal världsordning.

Det är en värld att kämpa för.

Det öppna Europa

För Sveriges del var medlemskapet i EU ett sätt att likt Odysseus binda sig vid masten, för att främja en politisk »normalisering« som skulle byta statsstyrd stagnation mot marknadsorienterad tillväxt. Men den strategin ger inte längre utdelning. EU tycks allt mer bli en klubb för stelnade ekonomier och gränslösa ambitioner om social ingenjörskonst. EU riskerar att bli en sluten politisk arena där man försöker genomföra allt som vi inte längre kan göra hemma. Men denna utveckling är inte huggen i sten eller omöjlig att förändra. Med utvidgningen tillförs EU nytt blod, och den tilltagande globaliseringen utmanar »fästning Europa«. Grunden finns i subsidiariteten, den gemensamma marknaden och de fyra friheterna. Sverige bör gå i spetsen för en nytändning av Europaprojektet – ett projekt som inte fungerar som ett block mot USA eller utvecklingsländerna, utan som en bro till dem.

Frihandel och utveckling

Utvecklingsbiståndet under 1900-talet misslyckades eftersom det cementerade utvecklingshämmande politiska strukturer. Trots att u-hjälpen har börjat förändras bygger den fortfarande på en felaktig modell, att givarna kan och bör leda mottagarlandets utveckling. Frihandeln har däremot öppnat portarna och vädrat ut korrupta regimer, och har givit fattiga länder möjlighet att inleda en egen utvecklingsprocess. Frihandeln bör vara en grundregel i de internationella relationerna. Det är därför nödvändigt att bekämpa försöken att överlasta och sänka Världshandelsorganisationen, WTO, genom att tvinga in miljöpolitik, sociala klausuler, extensiv konkurrenspolitik och allsköns världsfråsariver i organisationen. Det är ofta bara försök att smugla in protektionismen bakvägen.

Samtidigt är WTO, som någon har uttryckt det, en frihandlars pakt med djävulen. I förhandlingarna visar det sig att ett land bara avskaffar sina tullar om andra gör det. Men eftersom frivillig handel bara äger rum om båda parter tycker att de tjänar på det, så är all handel bra. Vi behöver inte »skydda oss« mot billig import; sådan ska tvärtom uppmuntras, även på tjänsteområdet. Därför ska vi kräva att Sverige och EU öppnar sina gränser oavsett vad andra länder gör.

En saklig världsbild

Svenska medier bär oftast anti-globalistiska och anti-amerikanska glasögon när de betraktar världen. Allmänhetens bild av världens tillstånd blir ett lapp-täcke av myter och halvsanningar. Samtidigt som många tror att det var bättre förr, har vi under det senaste halvsekle sett större förbättringar i människans levnadsstandard än någonsin förr. Globalisering och frihandel utmålas som ett hot mot världens fattiga, trots att det är i just de länder som har satsat på liberalisering som fattigdomen kraftigt har reducerats. USA utmålas som ett arrogant land som hotar världsfreden, men är i själva verket det land som gång på gång har räddat den europeiska demokratin från undergång. Att styra upp en världsbild som har vridits åt vänster är och förblir ett av Timbros viktigaste uppdrag.

Drömmen om ett fritt Baltikum

▲ Kristian Luuk och Andres Küng inviger Küngs självbiografi *Ett liv för Baltikum*, oktober 2002.

Det sätt på vilket svensk politik behandlade de baltiska staterna – från baltutlämningen till kampen mot den sovjetiska ockupationen – är en sorglig historia. Många insatser i Sverige, inte minst från dem med just baltiskt ursprung, kom dock att betyda mycket för balternas frihet. I centrum för denna kamp stod journalisten, författaren och affärsmannen Andres Küng.

I fyra decennier förde han den baltiska frihetens talan i böcker och artiklar, på konferenser och demonstrationer, i Baltikum, Sverige och övriga världen. Budskapet om den sovjetiska terrorn och den vibrerande frihetskampen i Baltikum ekade på måndagarna ut i världen från Norrmalmstorg, där Andres tillsammans med Håkan Holmberg, Gunnar Hökmark och Peeter Luksep startat en folkrörelse för balternas frihet, den s k Måndagsrörelsen. De möttes där 79 måndagar i följd, tills det otroliga hände och Estland, Lettland och Litauen återfick sin självständighet.

Våren 2002 gav Timbro ut Küngs mycket uppskattade memoarer, *Ett liv för Baltikum*, med förord av den förre premiärministern i Estland, Mart Laar. Där berättar Küng med

känsla och engagemang om en dröm som slog in.

En kort tid efter utgivningen avled Küng. Men efter sig lämnade han inte bara ett stolt och framgångsrikt värv för Baltikum, utan också en bild av Estland i snabb förändring: från sovjetisk fattigdom till en sjudande tillväxt med Europas friaste marknadsekonomi. Med låga skatter, inga tullar och stabilt penningväsende har Estland släppt lös det länge kuvade entreprenörskapet och blivit ett av Europas mest dynamiska länder.

Om denna scenförändring berättar konsulten och debattören Maria Rankka i sin bok *Estland – en ny generations nation* (Timbro, 2002). Det är ett reportage om ett land som snabbt byter interiörer i ekonomin, politiken och det samhälleliga ledarskapet. Ett land som nu tar klivet in i EU och Nato. Ett land som kommer att bli en vitamininjektion i gemenskapen av fria stater.

Läs mer:

www.timbro.se/kung

www.timbro.se/estland

◀ Med hjälp av liberal chockterapi blev Estland en europeisk tigerekonomi. Maria Rankka berättar om vårt dynamiska grannland.

◀ Andres Küng, Carl Bildt och Staffan Skott diskuterar Baltikums frigörelse på estniska ambassaden.

Demokratikämpen

Den offentliga debatten i Sverige skulle vara mycket fattigare utan Per Ahlmark.

När Sveriges regering har vacklat i demokratifrågorna, och när vänsterns ikoner har ursäktat diktaturer och förtryck, har Per Ahlmark konsekvent utmanat massmördarnas medlöpare. Den lidelse och passion med vilken han i tal och skrift kämpat för demokrati saknar motstycke i vårt land. Runt om i världen är han känd som Sveriges förnämste kritiker av totalitarismens alla arter.

Med *Vänstern och tyranniet – det galna kvartsseklet* (Timbro, 1994) skrevs historia. Ahlmark gick noggrant igenom den svenska debatten om tillståndet i totalitära stater och visade med vilken skrämmande okunskap om diktaturers grymma natur som många upphöjda författare, politiker och debattörer hade närmat sig ämnet. En hel generation insåg plötsligt att den liberala demokratin alls inte var okontroversiell, utan något som ifrågasatts bara ett par decennier tidigare.

I den påföljande, stormiga debatten anklagades Ahlmark för McCarthyism och oförsonlighet. Men de rena citat och fakta som presenterades i boken kunde ingen säga emot. Några av dem vars historia belystes hade till och med modet att be om ursäkt. När Timbro våren 2003 gav ut en ny pocketupplaga av boken såldes den slut på nolltid.

*Releaseparty för nytugåvan av Per Ahlmarks
Vänstern och tyranniet, maj 2003.*

I *Det öppna såret – om massmord och medlöperi* (Timbro, 1997) fortsatte granskningen av svensk debatt och hur den behandlat det tjugonde seklets stora katastrof – folkorden. Ahlmark kontrasterade debattörers medlöperi med den samhällsvetenskapliga forskningens beräkningar om hur många människor som mördats av 1900-talets förtryckarregimer – i Stalins och Lenins Sovjet, i Maos och Chiang Kai-sheks Kina, i Hitlers nazi-Tyskland, i Hidekis Japan, i Pol Pots Kambodja, i Kahns Pakistan, i Titos Jugoslavien.

Långt före de grymma terrordåden mot USA den 11 september 2001, långt innan världen fick upp ögonen för hotet från islamistisk terrorism, kallade Ahlmark den fundamentalistiska, politiska formen av islam för »den tredje totalitära rörelsen«, efter nazismen och kommunismen. I mars 2004 publicerar Timbro *»Det är demokratin, dumbom!«*, en ny bok av Per Ahlmark om islamismens hot mot demokratin och det öppna samhället – och om det moraliska förfallet i FN och i ledande stater inför och efter kriget i Irak.

Återigen står demokratin i centrum. Återigen talar Ahlmark klarspråk när andra förespråkar neutralitet mellan frihet och förtryck.

▲ Per Ahlmark

Läs mer: www.timbro.se/ahlmark

Att kommunicera friheten

Kampen för ett friare Sverige är beroende av idéintresserade eldsjälar. Inte bara de som skriver och föreläser, utan också de som läser böckerna, besöker seminarierna och sprider idéerna. Timbros marknadsföring och kommunikation är följaktligen den nödvändiga länken i idéernas kedja.

Med Timbros begränsade resurser kan vi inte nå alla. Vi riktar in oss på idéintresserade människor, opinionsbildare, journalister och beslutsfattare inom politik och näringsliv. Vi vill nå förändringsbenägna nytänkare. Vi sprider våra idéer och får upp våra frågor på den allmänna dagordningen genom att påverka påverkarna.

Till vår hjälp har vi först och främst det skrivna ordet, ibland i bokform, ibland som artikel eller rapport, i egna och andras medier. På nätet erbjuder vi fakta och debatt, och våra texter finns tillgängliga online. För det andra anordnar vi omtumlande möten mellan människor och idéer; spontant i läshörnan eller i samtalet på formella konferenser, informella pubar och personliga möten. För det tredje har vi färgstarka företrädare och debattörer som åskådliggör idéerna på föreläsningar, i tv-soffor och radioprogram.

Timbro arbetar långsiktigt för att skapa ett mer frihetligt opinionsklimat. Att på kortare sikt vinna inflytande över sakfrågor är inte vår uppgift. Det eviga upp-

draget för Timbro handlar om att vinna människor och nya generationer för frihetens tidlösa idéer. Därför bedriver vi ett omfattande arbete tillsammans med unga engagerade människor i olika nätverk. Vi erbjuder möten, kurser och seminarier för att skapa möjlighet att diskutera centrala samhällsfrågor och utveckla eget skrivande. Det senaste tillskottet är Stureakademin, en kvalificerad ettårig utbildning för unga frihetsvänner.

För att nå olika målgrupper använder vi olika avsändare och varumärken. För vissa målgrupper passar ett visst tilltal. I andra fall behövs något annat för att nå igenom informationsbruset. För att ta ett exempel från globaliseringsdebatten så kunde frihandel.nu vända sig till den som sökte saklig, faktabaserad information, medan Motattack passade för en mer konfrontatorisk och värderingspräglad linje. Varumärken har kommit och gått inom Timbro-familjen; just nu finns bland annat Centrum för välfärd efter välfärdsstaten (cvv), Timbro Hälsa, smedjan.com, frihandel.nu och rädda-hyresrätten.nu.

Timbros växande framgångar kan vi konkret mäta i försäljning, besöksfrekvens och pressklipp. Det finns också en dimension som är mer svårsmätbar, men ändå påtaglig: journalister och opinionsbildare påverkas av samtal och information från Timbro,

debattörer och aktörer får självförtroende och möjligheter genom Timbros stöd, utländska författare som annars inte hörts av i svensk debatt dyker plötsligt upp i tidningar och etermedier.

Under årens lopp har Timbro producerat över 500 böcker, skrifter och rapporter och arrangerat tusentals seminarier, konferenser och möten. Utmaningen är att fortsätta att göra våra grundläggande värderingar angelägna och aktuella, att ständigt finna teman och ämnen som illustrerar det riktiga i de marknads-ekonomiska idéerna. För målet är inte att samla pressklipp. Målet är att befria Sverige.

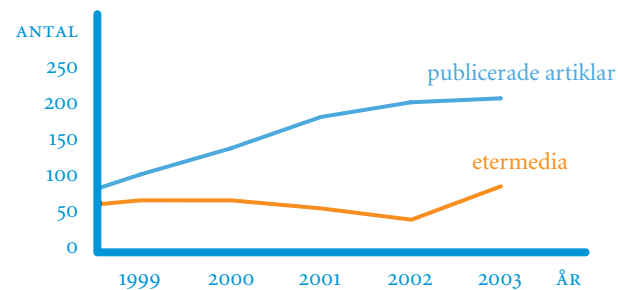
»The mind never fully accepts any convictions that it does not owe to its own efforts.«

FREDERIC BASTIAT (1801-1850)

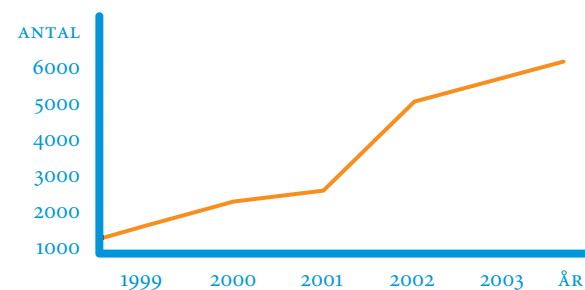

Anna Wilson och Maria Pålsson, kommunikation och marknad.

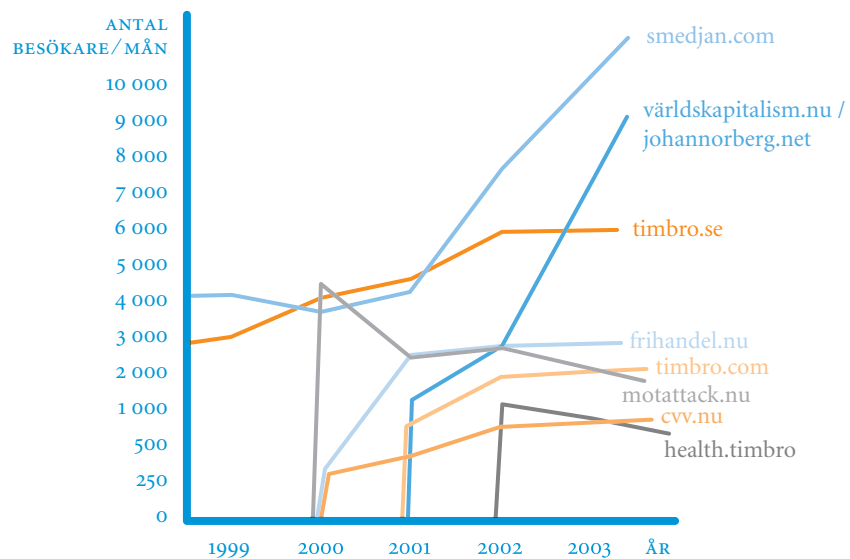
statistik

Timbro i media. Timbropersonal i radio och tv samt egenproducerade artiklar i tidningar och tidskrifter.

Timbros nätverk. Antal prenumeranter på Timbros nyhetsbrev och information.

Timbro på nätet. Allt fler hemsidor med allt fler besökare.

Idédebattens tio-i-topp Timbros bestsellers 1999-2003

- Johan Norberg: Till världskapitalismens försvar, 2001
- Per Ahlmark: Vänstern och tyranniet, 1994
- Johan Norberg: In defence of global capitalism, 2001
- Robert Nozick: Anarki, stat och utopi, 2001
- Andres Küng: Ett liv för Baltikum, 2002
- Per Ahlmark: Det öppna såret, 1997
- Dick Erixon: Svaghetens moral, 1999
- F A Hayek: Frihetens grundvalar, 1999
- Tove Lifvendahl: Vem kastar första stenen?, 2003
- Mats Ekelund: Handbok i kommunal förnyelse, 2000

Fel i sjukvården i Skåne
Bo01 får hård kritik i Timbro-rapport
 Kommunrådet i Malmö får alla besökare i en granskning av bostadsbristen på Skåne. Det är framsteg i hanteringen av skattebetalarnas pengar som nagel i kolan i rapporten från näringslivet. Timbro. Författare är nationalekonomerna Andreas Bergh och Martin Karlsson. De har skrivit ett "varnande

Med love i Rosengård
 TOVE LIFVENDAHL | **Vem kastar första stenen? - Om stenkastning och utflyttningar på Rosengård** | Timbro
 Ingen medieskugga över Rosengård. Kanske är det tvärtom så att det är en osynlig, men ändå om hur människor dör i kön för behandling. "Så jag trodde jag inte skulle bli så gammal", säger Tove Lifvendaahl. Hon är 77 år gammal och bor i Rosengård. Hon har varit gift med en läkare och har två barn. Hon har varit en aktiv medlem i kyrkan och har varit en aktiv medlem i kyrkan. Hon har varit en aktiv medlem i kyrkan. Hon har varit en aktiv medlem i kyrkan.

Ekonomisk frihet i Sverige i nivå med El Salvador
 Sverige hamnar på 20:e plats i rankingen av den ekonomiska friheten i världen. På samma plats ligger också bland andra El Salvador. Det framgår av en rapport från Heritage Foundation. Sverige hamnar på 20:e plats i årets. Vi har dock tappat något i värde, främst beroende på att den offentliga konsumtionen ökat.

Rosengård - en bit Malmö, Sverige. Foto: PETER KROON

GLOBAL E ANTI-GLOBAL? Una manifestazione anti-globalizzazione a Roma. Foto: foto pressa - John Norberg, 28 anni, autore di «The Decline of Global Capitalism»

intende sempre
 e la sinistra
 non del grande

intende sempre
 e la sinistra
 non del grande

Da adolescente militante nei gruppi di estrema sinistra cambiò poi idea studiando il proprio Paese che si era arricchito grazie al libero scambio. Per questo è auspicabile che le multinazionali «continuino a investire nel Terzo Mondo dando la possibilità di produrre beni da reinvestire»

INTERVISTE/ Il giovane economista svedese s'è convertito alla globalizzazione

Norberg e la morale del CAPITALISMO

Hur arbetar Timbro?
Exemplet rädda-hyresrätten.nu

Utmaning: År 2001 är marknadshyror en död fråga politiskt. Samtidigt leder hyresregleringar till bostadsbrist och hämmar rörligheten på bostadsmarknaden och därmed även på arbetsmarknaden. Reglerna skapar en blomstrande svartmarknad och skumraskaffärer. Många ledande politiker ordnar hyresrätter genom att gå före i köer och köper ombildade bostadsrätter till billiga priser.

Lösning: Timbro intar en position som inte finns med i debatten, och tvingar därför andra att förhålla sig till den. Lansering av ny avsändare, www.rädda-hyresrätten.nu, Ger plattform åt individ som kan personifiera frågan, och tvinga aktörer att ta debatten med honom, projektledaren Jonatan Forsberg. Publicering av fyra rapporter som beskrev problem och lösningar. Visa på dem som skulle vinna på att införa fria marknadshyror: andrahandsboende, ungdomar, nyinflyttade, invandrare och alla andra som inte har rätt kontakter.

Resultat: Hemsidan hade 2002 cirka 800 besök i månaden och inom kort hade nyhetsbrevet 500 prenumeranter. Jonatan medverkade i tv-debatter, seminarier, skrev många artiklar och chattade om marknadshyror på Aftonbladets hemsida. Var upphov till flera nyhetsartiklar och även scoop om politiker i hyresrätt som tjänade på systemet. Debatten satte fart och marknadshyror diskuterades i media. Justitieminister Laila Freivalds avgick på grund av lägenhetsaffärer. Marknadshyror finns nu med i diskussionen, och flera borgerliga partier rör sig mot denna ståndpunkt.

Krångligare Sverige

Byråkrati och höga skatter ger minskad ekonomisk frihet

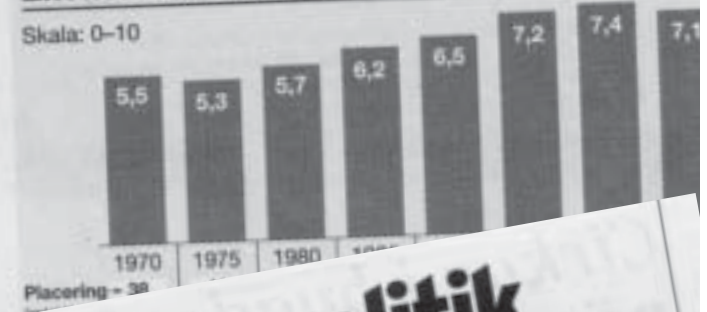
DI Viktor Munkhammar
viktormunkhammar@di.se 08-736 50 49

Hongkong är friast

1. Hongkong

Ekonomisk frihet i Sverige

Skala: 0-10

CARL RUDBECK

Gärna fler Arnold

Visst blev världen lite roligare här förleden då folket i Kalifornien gjorde sin stämma hörd och slängde ut en luglig guvernör och valde en ny.

ker från början till slut och aldrig något annat. Den som en gång väl har hamnat i politiken kan räkna med den som en säker födkrok. Har man en gång stuckit sitt tryne i det offentliga träget så behöver man aldrig lyfta det därifrån; blotta tankarna på den öppna

form av skådespeleri där det som verkar vara är viktigare än det som faktiskt är. Få vara hur kunnig, hederlig som helst, inte också verka i dessa hedervärdiga intygen mycket värdefullt om man inte uppvisar en tydlig vilja att han fick folket på

I BRÄNNPUNKTEN

"EU:s jordbrukspolitik kan avskaffas på fem år"

sumenter och skattebetalare, samt utvecklingsländerna i tredje världen som då skulle kunna få avsättning för sina jordbruksvaror.

samtidigt som deras jordbruk konkurreras ut av dumpade EU-produkter.

Vill bygga industrier
-70 procent av vår befolkning är sysselsatt i jordbruk. Våra hopp om att bygga industrier hänger på om vi får inkomster genom att sälja jordbruksprodukter, sa S.

Först importtullarna

- Först måste importtullarna avskaffas och sedan exportbidragen, sa Kurt Wickman på ett seminarium i Stockholm.

Här smids ny opinion

IDÉER Det svenska näringslivets ideologiska förtrupp håller till högst upp i ett hus i Grov Turugatan. Timbro påverkar den svenska samhällsdebatten i företagsvärldig riktning, något som tidsandan hjälpt till med.

Därför är jag Rojas-liberal

Sortet och ledet av skamrande bestick bryts av en energisk röst med spanskt brytning: "Hej, varifrån kommer du?"

Jag är på valkamp med överenskommit rådgivningsföretag i Stockholm. Torshallen i Stockholm. Han springer runt mellan skärmen och kameran för att dela ut valskärtor och prata med medvalstagarna.

Röster om Timbro
Erik Erikson, ledarskribent på Expressen.
- Timbro har varit en viktig del i min utveckling som journalist och skribent. Det är bra att ha en organisation som bryter upp den gamla tanken om att journalisterna ska vara isolerade och inte ha något att säga till om i samhället.

Farorna med vuxendagis. Arbetslöshet är inget socialt problem om man kan försörja sig själv. Stat och kommun måste upphöra. Människor behöver myndigförklaras, skriver Mauri

Ställ krav på bidrag

en numera berömda

för att bryta utslagningen och utanförskapet är bak-

Liberal lexikon

civilsamhälle (lat *ci'vis*, medborgare) medborgarsamhälle – de frivilliga relationerna i samhället, det vill säga allt utom politik och våldsbrott.

demokrati (grek *de'mos*, folk, *krate'o*, härska), kollektivistisk demokrati innebär att majoriteten styr obegränsat över samhället. Liberaler ser det som majoritetsdiktatur, och vill i stället ha en liberal demokrati där majoritetsstyret är ett av flera sätt att kontrollera staten (andra är konstitution, minoritetsskydd, oberoende domstolar, yttrandefrihet).

dynamist (grek *dy'namis*, kraft), en person som tror på ett öppet samhälle, där kreativitet, entreprenörskap och teknik ständigt förändrar våra liv. En dynamist kan vara höger eller vänster, men alla förenas i tron på kunskaps- och konkurrensprocesser och i framstegsoptimism. Myntades i Virginia Postrels [Framtiden och dess fiender](#).

entreprenör (fr *entreprende*, att företa sig), en nyskapare som experimenterar, tar risker och lanserar nya idéer eller ny teknik för att skapa affärsverksamhet. Om de har frihet skapar de hög tillväxt genom kreativ förstörelse.

Eskilsson, Sture, näringslivsstrateg som i början av 1970-talet förklarade behovet av långsiktig opinionsbildning för ett friare Sverige, vilket bland annat ledde till att Timbro bildades 1978.

frihet, frånvaro av tvång och förtryck. Öppnar möjligheter för allt – garanterar inget. Är det bästa ting, där sökas kan all världen omkring.

Fritt Näringsliv, svensk stiftelse med uppdrag att bedriva idéutveckling och opinionsbildning kring marknads-ekonomi, fri företagsamhet och hög tillväxt. Timbro är en del av Fritt Näringsliv.

globalisering (lat *glo'bus*, klot), den process där gränser och barriärer blir mindre viktiga och människor får större frihet att resa, kommunicera, handla och investera internationellt.

homo economicus, »den ekonomiska människan«. Tvärt emot vanföreställningen har den ekonomiska människan känslor, och bryr sig om andra. Det egenintresserade draget är att hon eftersträvar att tillfredsställa dessa och andra känslor och intressen.

höger/vänster-skalan, obegriplig politisk distinktion som gör gällande att två anti-liberala ideologier som båda förespråkar total stat, diktatur och planhushållning skulle vara motsatser.

individualism (lat *indivi'duum*, odelbar), moralisk åskådning som gör gällande att individen är ett mål i sig och inte ett medel för kollektivets eller statens mål.

kapitalism (lat *ca'put*, huvud), ekonomiskt system baserat på privat ägande, frivilliga avtal och fria marknader.

kapitalist (lat *ca'put*, huvud), person som äger produktionsmedel, det vill säga alla som har pensionsfonder eller humankapital (till exempel utbildning, talang). En fiffig kapitalist investerar (köper bättre maskiner, utbildar

sig) så att hon kan skapa ännu mer i framtiden. Inte nödvändigtvis anhängare av kapitalism.

klassisk liberalism, liberalism i dess traditionella 1800-talsform. Begreppet används ofta för att avgränsa mot modern socialliberalism.

konkurrens (lat *concu'rro*, drabba samman), en aspekt av friheten. Eftersom utbyten på marknaden är frivilliga, måste företag tävla om att vara bäst på att tillfredsställa önskemål för att få sälja.

konservatism (lat *conse'rvo*, bevara), i sämsta fall en anti-liberal ideologi som vill bevara statiska, hierarkiska samhällen och hindra förnyelse. I bästa fall en ambition att visa respekt för människors på frivillig väg framvuxna gemenskaper och traditioner.

kreativ förstörelse, att lägga ned gamla fabriker och företag för att kunna producera nya saker på effektivare vis med bättre teknik. Orsaken till att vi har tillväxt. Betraktat med motvilja av ineffektiva kapitalister och fackföreningar som vill skydda sig med tullar och statsstöd. Myntat av Joseph Schumpeter.

laissez-faire (fr ung låt gå), enligt myten frågade den centralistiske franske 1600-tals finansministern Colbert företagarna vad han kunde göra för dem, och en av dem svarade »lämna oss i fred« (»laissez nous faire«). Blev därefter allmänt slagord för stor frihet från staten.

liberalism (lat *liber*, fri), ideologi som prioriterar individens frihet och därmed inom politiken slåss för tolerans och frihet och inom ekonomin för kapitalism.

liberalkonservatism, enligt moderatledaren Gösta Bohman en ideologi som vill bevara det som visat sig vara bra – och enligt Bohman var det liberalismen som hade visat sig vara bra.

libertarianism (lat *liber*, fri), radikal form av liberalism som avvisar allt tvång, utom på sin höjd en nattvaktarstat. Begreppet började användas i USA när »liberal« där blivit synonymt med socialdemokrat. Översätts ibland till nyliberalism.

marknad (lat *merca'tus*, handel), arena för frivilligt utbyte, handel. Utgörs av dig och mig och alla andra.

marknadsekonomi (lat *merca'tus*, handel, och grek *oikonomi'a*, hushållning), se kapitalism, om du inte är socialdemokrat, för då tror du att man kan ha marknadsökonomi utan kapitalister.

mänskliga rättigheter, i liberal mening »negativa« rättigheter som ger varje individ en garanterad frihetssfär som aldrig får kränkas av staten eller någon annan. Har av FN och EU urholkats genom att blandas ihop med allehanda »positiva« välfärdsanspråk och vaga målsättningar, »rätt till arbete« etc.

nattvaktarstat, stat vars uppdrag är att sköta polis, rättsväsende och försvar. Den tyske socialisten Lassalles

hånfulla namn på den klassiska liberalismens minimala stat, som likt nattvakten går med händerna på ryggen och bara ingriper när det blir bråk.

nyliberalism, skällsord som kultursidor använder när liberalism inte låter tillräckligt skrämmande. Begreppet myntades när Timbro översatte begreppet »le nouveau libéralisme« i Henri Lepages [I morgon kapitalism](#) 1980.

osynlig hand, (eng *invisible hand*) Adam Smiths metafor för den spontana ordning som gör att egenintresset på marknaden gynnar andra, till exempel att bagarens vinstintresse gör att vi får billigt och bra bröd.

samhälle, grupp av individer i varaktig gemenskap. Inkluderar ekonomi, kultur, organisationer och politik. Större än staten.

socialliberalism, begrepp myntat av E H Thörnberg för »en syntes mellan socialism och individualism«. En 1900-talsliberalism som accepterar betydligt fler statliga ingrepp i ekonomi och socialpolitik än den klassiska liberalismen.

spontan ordning (eng *spontaneous order*), idén att utveckling och samordning inte måste planeras eller tänkas ut utan ofta uppstår spontant när individer och grupper väljer olika lösningar, och de lyckade sprids vidare. Myntat av F A Hayek. Enligt Popper besläktat med hans eget öppna samhälle.

stat (lat *sta'tus*, ställning), samhällets våldsmonopol, som bara bör användas när samhällets frivilliga relationer

inte räcker till. Enligt Thomas Paine »ett nödvändigt ont«.

tankesmedja (eng *think tank*, en stridsvagn i vilken man tänker), självständig organisation som smider tankar, utvecklar och sprider idéer, till exempel Timbro.

tillväxt, ökning av produktionen av varor och tjänster. Med andra ord: att vi skapar mer, kan göra det som förr var bortom vår förmåga, får nya möjligheter och löser gamla problem på nya sätt.

Timbro, svensk tankesmedja som grundades 1978 för att bedriva långsiktig opinionsbildning för det öppna samhället och den fria ekonomin. Namnet härstammar från ett bolag som saknade tankesmedjeuppgifter, grundat av Ernfrid Browaldh. Tore och Ing-Marie Browaldh var hans barn.

välfärdssamhälle, ett samhälle i vilket människor själva har det största ansvaret och makten över sin egen välfärd, särskilt vård, omsorg och utbildning.

välfärdsstat, en stat som har tagit kontroll över, standardiserat och ransonerat människors konsumtion av välfärd, särskilt vård, omsorg och utbildning.

öppet samhälle (eng *open society*), ett samhälle som inte är färdigtänkt och centralkontrollerat utan växer genom tolerans, diskussion, konkurrens och experiment. Motsatsen till totalitarism. Myntat av Karl Popper. (Har inget att göra med om statsråd står i telefonkatalogen eller ej.)

▲ June Arunga, som utbildar unga kenyaner i marknadsekonomi och egenmakt, på Timbrobesök, oktober 2003.

▲ Journalisten och författaren David Rieff, ekonomiprofessorn Razeen Sally och chefredaktören Per T Ohlsson debatterar krisen för FN efter bland annat Irakkriget, november 2003.

▲ Timbro Mattias Bengtsson och Birgitta Wöllner.

»Utan Timbro hade Sverige i dag med all sannolikhet varit ett mindre fritt samhälle än vad det faktiskt är. Men det finns mer att göra!«

CARL BILDT

▶ Timbro Mauricio Rojas, den förste oberoende kandidaten i den svenska riksdagen, firar invalet på en folkpartilista, september 2002.

Timbro

– det svenska näringslivets tankesmedja

Timbropersonal

Barbro Bengtson	barbro@timbro.se
Mattias Bengtsson	mattiasb@timbro.se
Hans Eriksson	hans.eriksson@timbro.se
Dick Erixon	dicke@timbro.se
Fredrik Erixon	fredrike@timbro.se
Johan Hjertqvist	johanh@timbro.se
Charlotte Häggblad	charlotteh@timbro.se
Kristian Karlsson	kristian.karlsson@timbro.se
Johan Norberg	johann@timbro.se
Lena Ohlsson	lenao@timbro.se
Maria Pålsson	mariap@timbro.se
Mauricio Rojas	mauricior@timbro.se
Carl Rudbeck	carlr@timbro.se
Margareta Runsten	margaretar@timbro.se
Agnes Svensson	agness@timbro.se
Kristina von Unge	kristinau@timbro.se
Rickard Wendel	rickardw@timbro.se
Lars Wiik	larsw@timbro.se
Anna Wilson	anna.wilson@timbro.se
Birgitta Wöllner	birgittaw@timbro.se

T25, januari 2004, ISBN 917566-570-0

Redaktörer: Anna Wilson och Johan Norberg

Ansvarig utgivare: Mattias Bengtsson

Grafisk form och produktion: Diamond Dogs

Tryck: åtta45

Foto: s 4 Postrel, (c) Tony Stone Images/Laurence Dutton; s 4 Smith, (c) Tony Landberg; s 7 Fisher, (c) Atlas foundation; s 15 Locke, (c) Marie Persson/Kungliga Biblioteket; s 15 Rand (c) 1998 Robert Tracy; s 20 Tullock, (c) Center for Study of Public Choices; s 21 Bydenfjell, (c) Hagblom Foto; s 23 Rudbeck, (c) Studio Bertil Wöllner; s 32 Liljeroth, (c) Studio Bertil Wöllner; s 36 Heckscher, (c) Kungliga Biblioteket; s 50 Bengtsson och Wöllner, (c) Tony Landberg; s 51 Declan McCullagh. Övriga foton (c) Timbro.

Styrelse, Stiftelsen Fritt Näringsliv

Göran Tunhammar (ordf)
goran.tunhammar@frittnaringsliv.se

Ledamöter:

Agnet Dreber, Livsmedelsföretagen
agneta.dreber@li.se

Birgitta Ed, Springtime
birgitta.ed@springtime.se

Lars Ivan Jansson, Wasa Express & Åkeri
lars.jansson@mbox5.swipnet.se

Anders Kempe, JKL
anders.kempe@jkl.se

Jens Spendrup, Spendrups Bryggeri AB
jens.spendrup@spendrups.se

Joakim Stymne, Stiftelsen Fritt Näringsliv
joakim.stymne@frittnaringsliv.se

Timbro/Stiftelsen Fritt Näringsliv

Bokhandel och besöksadress: Grev Turegatan 19, 6 tr
Box 5234, 102 45 Stockholm
Tel: 08-587 898 00, fax: 08-587 898 55
E-post: info@timbro.se

Timbro Syd

Box 16016, 200 25 Malmö
Tel: 040-59 88 63, 070-768 07 07, fax: 040-59 88 62
E-post: rickardw@timbro.se
Organisationsnr Timbro/SFN, Timbro Syd: 802412-9374

Timbro 25 år

En bok om en tankesmedjas vunna segrar, framtida utmaningar och visioner för ett friare Sverige.

Grev Turegatan 19, Box 5234, 102 45 Stockholm, www.timbro.se
tel: 08-587 898 00, fax: 08-587 898 55, e-post: info@timbro.se